Ժ. ՏԱՐԻ 2713 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 10 ՄԵՀԵԿԱՆ 4385 — 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1893 — 12 ՇԱՊԱՆ 1310 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌وك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժողութիւն	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Բաժնեգին	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թղթի վրայ մասնաւոր տպագրութեամբ Տարեկան Օտ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծանրագին դիրքեր Դրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ես չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 16/28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1893

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Պահպանողական կուսակցութիւնն այս օրերս նոր ոյժ մը ստացաւ Երկրագործական Համաժողովոյ գումարումով. զի երկրագործք, այսինքն՝ ագարակներ և արտեր բանեցնող մեծ կալուածատերք, մաքսապաշտ դրութիւն կը պահանջեն, գերմանական երկրագործութեան պաշտպանութիւն օտարաց հողային բերքերուն դէմ, և յայտնի է թէ պահպանողական կուսակցութիւնն եւս միշտ այս դրութեան կողմն հակած է։ Ցիշեալ համաժողովոյ մէջ գովեստիւք յիշուեցաւ Պիզմարք իշխանի անունն, որ օտարամուտ արմտեաց վրայ ծանր մաքսեր դրած էր, և ինքն եւս մեծ ագարակատէր մ'ըլլալով, գիտցած էր ագարակատէրներն իրեն երախտապարտ թողուլ։ Մինչ հողագործք իրենց մէջ խորհրդարանական կազմակերպութիւն մը հաստատելով կը յուսան պաշտպանել իրենց շահերը, Ռայխսթակի պահպանողական կուսակցութեան պետերն ալ ուրախ են որ այս երկրագործական համաժողով կը զօրացնէ Ռայխսթակի պահպանողական կուսակցութեան դիրքն։ Այս պարագայից մէջ, Կայսրն իւր համակրութեան նոր ապացոյցը տալով Քարլսրիվի նախարարապետին, նաեւ մաքսային խնդրոյ մէջ անոր բռնած ընթացքին նկատմամբ իւր համամտութիւնն յայտնած եղաւ։ Գերման մամուլն հետաքրքիր է իմանալու թէ նորակազմ «Երկրագործական Դաշնակցութիւնը» մինչեւ ո՛ւր պիտի տանի իւր խորհրդարանական գործողութիւն ի պաշտպանութիւն հողագործական շահուց։ Եթէ Պահպանողականք եւս պայման դնեն մաքսապաշտ դրութեան վերահաստատումն՝ առաջարկեալ զինուորական օրէնքին ընդունելութեան համար, գործը բաւական մեծ կարեւորութիւն ստացած կ'ըլլայ խորհրդարանական տեսակէտով։

ԲԱՆԱՄԻՆՕՆ նոր նմանութիւն մ'ունեցաւ մեծ Բանամային։ Գլխաւոր ամբաստանեալներէն մին, Պ. տի Մէրպի երեսփոխանը, բանտի մէջ մեռաւ, յուսացուած կամ վախցուած կարեւոր յայտնութիւնները չբերած դատարանի առջեւ։ Մահն յանկարծակի եղաւ գրէթէ։ ամբաստանեալը շատ բաներ գիտէր։ Ցիշդ այն պահուն մեռաւ երբ ի դատարան պիտի երթար։ Այս ամէն պարագայներն ակնարկելով, հակառակորդ տարերքը չեն վարանիր Պառոն տը Ռէյնաքի մահուան նմանցնել այս իտալացի երեսփոխանին մահը։ Բայց միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Պ. տի Մէրպի բաւական հոդեվարքը քաշեց, և թէ երկար ժամանակէ հետէ սիրտի հիւանդութենէ կը նեղուի եղեր։ Հիւանդութեան սաստկագոյն վայրկենին մէջ խեղճ երեսփոխանն ինքզինք կորսնցնելով, պառաւեր է թէ բանտի մէջ մեռնել չեմ ուզեր, տուն տարէք զիս։ Զմոռնանք սակայն թէ՝ երէկ եկած հեռագրոյ մը նայելով՝ Երեսփ. ժողովը մերժած է նոր առաջարկ մը որ մատուցուած էր՝ Պանքաներու գործին վերաբերեալ յայտնութեանց քննութիւնը խորհրդարանական մարմնոյ մը յանձնելու համար։ Ուրեմն, ֆրանսական Խորհրդարանի ընթացքին հակառակ, իտալեան Խորհրդարանը վստահ է թէ նախարարութիւնը պիտի կատարէ իւր պարտականութիւնն։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Ի Զանզիբ երկրաշարժները դեռ չվերջացան։ Օր մը սաստիկ, օր մը մեղմ, բայց կը շարունակեն։ Թէեւ վերջերս ծանր կործանում մը տեղի չունեցաւ, բայց այն խեղճ բնակիչք որք պարտաւորեալ են ընակիլ կիսակործան և անապահով տուներու մէջ, շարունակ վտանգի կամ գէմահ ու գողի ենթակայ են։ Միւս կողմէ, մարդասիրութիւնն ալ իւր գովելի գործ յառաջ կը տանի ամեն կողմ, և յոյն գաղթականութիւնք եւ օտար հասարակութիւնք նուէրներ կը հայցեն Աթէնքի նպաստամատոյց յանձնաժողովոյն, որուն կը նախագահէ Եորկիոս Թոգաւորն ինք։

—Թեսալիոյ մէջ ալ դաշտային մուկերու խուռներամ բազմութիւնը նորէն երեւան ելաւ, նաեւ սահմանակից Թիթոդիս գաւառին մէջ։ Կը յուսացուէր որ ձմրան սաստիկ ցուրտն և առատ անձրեւները փճացուցած ըլլան զանոնք, բայց անոնք լեռներու մէջ ապաստան գտեր են, և հիմա մեծամեծ կարաւաններ կազմած կ'իջնեն դաշտերն, և սերմերն ու ապագայ հունձքերը վճացնել կը սպառնան, միանգամայն մեծ վնաս հասցնելով գիւղաբնակ ժողովրդեան տնակներուն ու շտեմարաններուն։ Թիթոդիսի կառավարիչը դիմեց Աթէնքի կառավարութեան, հարցնելով թէ ինչպիսի միջոցներ ձեռք առնով պէտք է այս աղէտին դէմ դնելու համար։ Ի Աթէնքի կառավարութիւնը դրամական մեծ մրցանակ մը խոստացած էր դաշտային մուկերը ջնջելու լաւագոյն միջոցը ցուցնողներուն, և որովհետեւ անկէ ի վեր տարի մը անցաւ, կառավարիչը կը փափաքի գիտնալ թէ դրական բան մը կրնայ յանձնարարուիլ իրեն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ.—Խորհրդարանն այս օրերս կը զբաղի Սակարանի միջնորդաց խնդրով։ Փարիզի Սակարանը միշտ խօսել կուտայ իւր վրայ։ Սեղանաւորական ազմուկին մեղանչորհը կը վայելէ կարծես։ Բայց մերթ ընդ մերթ անօգուտ չըլլար յիշեցնել թէ Ֆրանսայի մէջ ուրիշ վեց Սակարաններ ալ կան, ուր արժեթուղթեր կ'առնուին կը ծախուին։ Պարկեշտ գաւառայիներուն նման, այս վեց գաւառային Սակարանք ձայն ձուն չեն հաներ, պէրսէր Փարիզցւոյն թողով աշխարհի ուշն և ուրոյնն իւր վրայ հրաւիրելու աննախանձելի դերն։

Այս Սակարանք կը գտնուին կարեւորութեան կարգաւ՝ Լիոնի, Մարսիլիա, Պոռաս, Լիլ, Թուլուզ և Նանթի։

Լիոնի Սակարանը Ֆրանսայի հնագոյն Սակարանն է։ Լիոն քաղաքին հարստութիւնը, կարեւորութիւնը, փարիզի ու Մարսիլիոյ միջեւ կեդրոնական դիրքն, ու մօտաւորութիւնը թէ Իտալիոյ և թէ Ժընեվի, բնականապէս իւր Սակարանին ալ կարեւորութիւնը կ'աւելցնեն։ Հոն պայմանաժամով (ազատ) բաւական գործ կ'ըլլայ։ Շատ մը թուղթերու վրայ շահադիտական մեծաքանակ տուրեւառ կ'ըլլայ։ Այն կողմերու գործարանաց թուղթերուն վրայ կանխիկ տուրեւառ կ'ըլլայ, օրինակի համար հանքածխոյ և մետաղագործական ընկերութեանց թուղթեր։ Հիմակ ալ ելեկտրականութեան վրայ զանազան մեծ գործեր կը պատրաստուին, որոյ բաժնեթուղթերուն համար միակ Սակարանը Լիոնի Սակարանը պիտի ըլլայ։ Քիչ մը Լիոնէն և Իւնոն ժէնեթալ դրամատունն հոն կազմուած են։ Լիոնի այս սեղանաւորական Սակարանին քով կայ վաճառականական Սակարան, որ Ֆրանսայի մէջ մետաքսի առջին հրապարակն է, և աշխարհի դլխաւոր հրապարակներէն մին այս ապրանքի վրայ։ Լիոնի սեղանաւորական Սակարանն օրն երկու գումարում կ'ընէ։ Մին երեկոյին տեղի կ'ունենայ։ Փարիզի Սակարանին հետ յատուկ հեռագրաթելով կապուած է։

Մարսիլիոյ Սակարանը Լիոնի Սակարանէն անմիջապէս ետքը կուգայ։ Շոգենաւային ընկերութեանց, նաւային շինութեանց, զտարանաց, իւղի և աճառի գործարանաց, հանքաց և այլ ընկերութեանց թուղթերուն վրայ շատ գործ կ'ըլլայ հոն։ Իրեն յարակից վաճառականական Սակարանն եւս մեծ ոգեւորութիւն կուտայ։ Մարսիլիա գաղութաւոր հրապարակն է Արեւելքի և Ռուսիոյ ցորենեղենին, ֆրանսական և օտար իւղերուն (քարիւղ, ձիթ, ձէթ, ևն)։ Այս ապրանաց վրայ բազում շահագիտութիւնք կ'ըլլան։ Մարսիլիոյ Սակարանն եւս այսուհետեւ երեկոյեան գումարում մը պիտի ունենայ։ Փարիզի Սակարանին հետ յատուկ թելով կապուած է։

Պոռաս մեծ հրապարակն է ֆրանսական գինիներու։ Գինիի վաճառականութիւնն հոն զգալի ազդեցութիւն ունի սեղանաւորական Սակարանին վրայ։ Այս Սակարանի մէջ կ'առնուին ու կը տրուին շոգենաւային ընկերութեանց, նաւային շինութեանց, Սպանիոյ, ֆրանսական գաղթականութեանց և հարաւ-ամերիկեան թուղթեր։ Նմանապէս օրական երկու գումարում Սակարանի մէջ, և յատուկ թել Փարիզի հետ։

Լիլի սեղանաւորական Սակարանին մէջ միայն կանխիկ առուծախ կ'ըլլայ։ Տեղական արժեթուղթոց համար լաւ հրապարակ մ'է ածխահանքերու, մետաղագործարաններու, հիւսարաններու, մանարաններու, բամբակի և բուրդի գործուածներու յատուկ հաստատութեանց թուղթեր։ Պելժիոյ դրացի ըլլալով, այն պատճառաւ շատ մը գործեր իրեն սեփական են։

Թուլուզի և Նանթի Սակարանք երրորդական կարեւորութիւն ունին։ Մինչ Լիլի Սակարանին մէջ պետական արժեթղթոց վրայ գործ չըլլար, այլ հրամանք ուրիշ Սակարաններ կը ղրկուին, Թուլուզի Սակարանին մէջ պետական արժեթղթի կ'առնուին կը տրուին, բայց կանխիկ տուրեւառով։ Ի Նանթ, նաւային և անդրովկիանեան ընկերութեանց թուղթեր կ'առնուին կը տրուին առուծախ։

Հավռ Սակարան չունի թէեւ, բայց Հավռի հրապարակը մեծ կարեւորութիւն ունի բամբակի, խահուէի և շաքարի համար, որք կանխիկ կամ յանձնելի պայմանաւ՝ մեծաքանակ կ'առնուին կը տրուին հոդ։ Հավռի առեւտրական Սակարանը տեսակէտով մը ամենէն կարեւորն է Ֆրանսայի։ զի հոն հաստատուած է ամերիկեան, անգլիական և հոլանդական Բէլբինկ-Հաուզի դրութիւնն, որով վաճառականք և սեղանաւորք իրարու դրամ չեն տար, այլ պարբերաբար ընդհանուր հաշուեյարդարութիւն մը կը կատարեն, միայն տարբերութիւններ վճարելով։ Այս պատուական հաստատութիւն Ֆրանսայի ուրիշ հրապարակաց վրայ հիմ բռնած չէ դեռ, զի կարգ մը նախապաշարումներու կը դպչի, և անպարկեշտ միջնորդներու շահը կը փճացնէ։ Միայն Ռուպէ և Թուլքօան քաղաքները կը ջանան յայտմ մասին հետեւիլ Հավռի օրինակին։ Այս հաշուեյարդարութեան սընտուկներն, իրենց բաժնետէրերը մեծ շահ վճարելով հանդերձ, ամենամեծ ծառայութիւն մատուցած են վաճառականութեան, անակնկալ ձախողուածներու կամ ապգնապներու (ֆէյլ) առաջքն առնելով, բազմացնելով և պարկեշտ ուղղութեան մէջ պահելով պայմանաժամով (ազատ) գործառնութիւններն։ Հավռ այնքան կ'ըլլայ վաճառքներով որ թուղթերու վրայ գործ տեսնելու ժամանակ չունի։ Ֆրանսայի ամեն հրապարակներէն աւելի, Հավռն է որ սեղանաւորական գործ կ'ընէ Անգլիոյ հետ, և Անգլիացիները սեղանաւորական և առեւտրական ապարէզին վրայ ամենէն ազէկ ճանչցողներն Հավռցիք են։ Արժեթղթոց և բաժնեթղթոց վրայ հրամանք Փարիզ կը ղրկուին։

Հեռաձայնը՝ Փարիզի և գաւառաց մէջ՝ նոր ոգեւորութիւն մը տալ կը խոստանայ այդ գաւառային սեղանաւորական Սակարաններու։

Ի ՎԻԵՆՆԱ, ամեն հանրային հիւանդանոցք Պեստութեան ուղղակի հսկողութեան ներքեւ են։ Հիւանդ ընդունելու համար յանձնարարագրի պէտք չկայ։ Անխտիր ամեն հիւանդք կ'ընդունուին հանրային հիւանդանոցները, բժշկական վկայագիր մը ցուցնելով թէ հիւանդ են, կամ իրենց արարքին երեւոյթէն հիւանդ ըլլալնին կը կցուելով։ Դարմանուող ամեն հիւանդի համար, գանձապետը կ'ընդունի օրական գումար մը, զոր հիւանդին պարտքայք կը վճարեն, եթէ կարողութիւն ունին։ Եթէ չունին, իրենց չրջանակին ազգատարիներ վարչութիւնը կը վճարէ։

Ի ՍՊԱՆԻԱ, Մուրսիոյ գաւառին Մադրոնի կապարի հանքին մէջ թունաւոր կազերու յանկարծակի հաւաքում մը տեղի ունենալով, բանւորներէն 27 անձինք խեղդամահ եղան, և կազերու հոսն այնքան դէջ և մահացու էր որ օրերով մարդիկ չկրցան մօտենալ՝ հանքէն դիակներ դուրս հանելու։ Ադեխարշ տեսարաններ տեղի կ'ունենային հանքին մօտ՝ որբացեալ դաւակներու, կիներու, ծնողներու կողմէ, որք իրենց սիրելիներուն հանքէն հանուելուն կը սպասէին, գ'նէ անոնց դիակը տեսնելու յուսով։ Տեղութիւնը զօրք ղրկեց։ մի կողմէ օգնելու ազատարարներուն, միւս կողմէ բարեկարգութիւնը պահպանելու։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ այս օրերս բարեգործութիւն մ'ընաւ հետաքրքրաշարժ պարագայի մը մէջ։ Պատանեկական ձեռամբ գրուած նամակ մը կ'ուղղուի իրեն, յորում սապէս գրուած էր. «Սիրելի Տէր Կայսր, Կ'ուզեմ Կրթարան մտնել և աստուածաբանութիւն սովրիլ։ Բայց իմ հայրս քանի մը գաւակներ ունի, և անկարելի կ'ըլլայ։» Տղայն Մարպուրկի փոքր արհեստագործի մը որդին էր։ Կայսրը նամակ ղրկելով տեղւոյն կառավարչին, քննութիւն կատարել կուտայ, և կ'երեւի թէ կառավարիչը նպաստաւոր տեղեկագիր կը ղրկէ։ զի Կայսեր որոշումը բերկրութեամբ կը ընուպատանեկին սիրտն։ Կը հրամայէ Կայսրն որ տղուն երեք տարուան կրթարանի և այդ ամբը կայսերական անձնական գանձէն հոգացուին. որպէս զի աստուածաբանական Կրթարանն յաճախած միջոցին բեռ չըլլայ իւր հօր։

ՖԷՌԻ ԵՒ ՎԷՐԹԷՐ.—Այս երկու անուններուն մէջ ի՞նչ կապակցութիւն կըրնայ ըլլալ։ Մին Ֆրանսայի Ծերակոյտին նորընտիր նախագահը, միւսը Կէօթէի ամենէն սրտաշարժ երկերէն մին դիւցազնը։ Բայց որովհետեւ Պ. Ժիլ Ֆէռի նորէն օրուան մարդն է՝ ի Ֆրանսա, անոր ընտանեկան կեանքին վրայ տեղեկութիւններ տալով, Փարիզեան լրագիրք ոմանք երեւան հանած են թէ Տիկին Ֆէռի գերմանական ծագում ունի, և է թոռնորդին Շարլոդի, որ Կէօթէի բարեկամուհին եղաւ, Վէրթէրի սիրեալն, և գիւցազուհին այն սրտաշարժ վէպին, ինչպէս և Կէօթէի նոյն գործէն հանուած թատերագրին։

ԽԱՐԴԱԽ ՎԱՇԽԱՌՈՒ.—Կայսի երեւելի և փայլուն սեղանաւորներէն Պ. Ա. Ուրպան այս օրերս ձերբակալեցաւ գանգատ խարդախութեանց պատճառաւ, որոյ վրայ հետաքրքրաշարժ պատմութիւնը կ'ընեն ռուսական լրագիրք։ Ռուսական Կ. Պոլսոյ նախկին հիւպատոս Պ. Սթրադի որդին իւր չափահասութեան իրը 300 հազար ֆր. ի պիտի ժառանգեր, բայց չուզելով մինչեւ այն ժամանակ սպասել, Պաքաւի Հրելի մը միջոցաւ կը դիմէ առ Պ. Ուրպան, որ կը հաւանի 30,000 ֆր. փոխ տալ Պ. Սթրադ պատանւոյն, ի փոխարէն 80,000 ֆր. ի փոխանակագիր մը առնելով, նաեւ հանգուցեալին կոպակն և իւր (Ուրպանի) անուան ապահովագրութիւն մը կենաց վրայ ապահովագրութեան ընկերութեան մը, չորս տարիէն դանձելի. զի Սթրադ պատանին 18 տարեկան էր դեռ։ Այս ահռելի պայմաններով փոխատուութիւնը վերջանալէն ետեւ, Հրէին 12,000 ֆր. միջնորդչէք կը տրուի, և Պ. Սթրադ 10,000 ֆր. առնելով, Կ. Պոլիս կուգայ։ Պուքրէշ դառնալով, պատանին կը գրէ առ Ուրպան, փոխ առնուած գումարին Հայցեալ մասը պահանջելով։ Նամակ մը կ'առնու, որով պահարանին վրայ նշանակուած էր թէ մէջը կայ 3,000 ֆր., մինչ բանալով 300 ֆրանք միայն կը գտնէ։ Փիչ մը եւոքը կ'ընդունի երկրորդ նամակ մը, որով պահարանին վրայ նշանակուած էր թէ մէջը կայ 10,000 ֆր., բայց այս անգամ պատանին գործն իմացուցած ըլլալով գատական իշխանութեան, ի ներկայութեան պաշտօնէի կը բացուի նամակն, որոյ մէջէն 1,000 ֆր. միայն կ'ելնէ։ Ասոր վրայ, Կայսրի ընդհանուր դատախազը քննութիւն բանալով, սեղանաւորին քովէն կը գտնէ ո՛չ միայն պատանւոյն փոխանակագիրներ, այլ և ուրիշ շատ մը ծանր անկարգութեանց հետքեր, կրկին օրինակ բռնուած տումարներ, ևն., ի միասն գանաղան անձանց գործուած։

Պ. ԺԻԼ ՍԻՄՈՆԻ վրայ ևս խորհուեցաւ՝ իբրև ընտրելի Ծերակոյտի նախագահութեան։ Բայց անուանի դրագէտն այնքան ծեր է և վերջերս այնքան հիւանդոտ, որ մանաւանդ արդի հանգամանաց մէջ Ծերակոյտի նախագահութեան պէս ծանր պաշտօն մը կատարելու անկարող ըլլալն յայտնեց, որով քուէները դարձան Պ. Ֆէռիի վրայ։

ԱՆԹՈՆ չբռնուեցաւ վերջապէս, և որովհետեւ կաշառքի դատն ի մօտոյ պիտի սկսի, Եկեղեցական Ատենի նախագահն հրաման ղրկեց ընդհանուր դատախազին, որպէս զի օրինական ձեւակերպութիւնները կատարէ՝ ի բացակայութեան դատել տալու համար Առթոն։ Այս ձեւակերպութիւններ են՝ դատական կշռադիրը փակցնել տալ փախստականին վերջին բնակարանին վրայ ի Փարիզ, հոն զինուորական փող հնչեցնելով այս գործողութեան միջոցին, և նոյն կշռադիրը փակցնել նաեւ իւր շրջանակի թաղային պաշտօնատան եւ դատարանին դրանց վրայ։

ԻՌԼԱՆԴԱՅԻՔ Շիբակոյի Արուեստահանդէսին մէջ պիտի ունենան «Իռլանդական գիւղ» մը, և միայն այս բանին համար 10,000 ոսկիէ աւելի կը ծախսեն։ Իռլանդա իւր մասնաւոր ճիւղը պիտի ունենայ, և ասոր ալ մէկ մասնաճիւղը պիտի ըլլայ՝ «Իռլանդական մասնաճիւղն», ուր Իռլանդացի կանանց ձեռագործներն ի տես պիտի դրուին։ Աւելորդ է ըսել թէ Անգլիոյ և Սկովտիոյ կանանց գործունէութիւնք ևս մասնաւոր ճիւղերու մէջ ի ցոյց պիտի դրուին։

ՎՈԼԴԵՌԻ 500 կոտոր չհրատարակուած նամակները գտնուեր են Ժընեվի մօտ բնակեալ Պ. Թրոնչէնի գրադարանին մէջ։ Այս անձ թոռնորդին է համանուն Տոքթորին որուն հետ միչտ կը թղթակցէր Վոլդեռ։ Ի մօտոյ պիտի հրատարակուին։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔԻ» (81)

Է. ԳԻՇԵՊՈՒՐ ԵՒ Է. ԼԻՏԶԷՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿԱՆ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅԻՆ

Սակայն, իր ցաւագին գործին մէջ իրեն օգնելու համար, կոմսուհին ստիպուած էր երկու խորհրդակիցներ առնել հաւասարապէս համ, մին շահով, միւսն անձնուիրութեամբ։

Առաջինն էր Լուի, տիպար սենեկապետուհի մը, անցողակի հնազանդութեան անձնատուր։

Միւսն էր Կասթոնին ատնտուն, ազնիւ և արժանաւոր կին որ երբէք հեռացած չէր այդ ընտանիքէն յորմէ հետէ անուցած էր գեռատի կոմսը։

Միշտ Ֆրանսուայի հետ խեղճ մայրը կը սպասէր իր զաւկին վերադարձին։ Շատ անգամ, երկար գիշեր մը ազօթքով անցուցնելէ ետք, լուսնալուն՝ իրարու քով պառկած կը գտնուէին անոնք, տիրուհին թիկնաթոռի մը վրայ, աղախինը աթոռի՝ մը։

Երբ Կասթոն ետ դառնար, անոր քայլերուն կը հետեւէին, մեղմօրէն կը խօսէին հետը, կը խնամէին զայն և այն ատեն կը բաժնուէին անկից երբ պառկեր ու քնանար։

Զգուշութեամբ կը հեռանային, սրտերնին լեցուած, դուռները գոցելով անչուկ։ Լուռ ու մունջ կը մնային, չհամարձակելով իրարու հաղորդել իրենց տխրունակ մտածումները։

Սակայն, երբեմն իրենց վիշտը դուրս կը պոռթկար, և անոնք ինքնաբերաբար կը նետուէին իրարու բազկաց մէջ, հեծկլտանքներ արձակելով։

Մասնակից կ'ըլլային մէկզմէկու վիշտին՝ իբր թէ քոյր եղած ըլլային։ արդարեւ քոյր էին սիրտով, անձնուիրութեամբ և ցաւով։

Ուրախութեան պէս, վիշտն ալ կը միացուցէ վեհանձն հոգիները։

Այն օրն երբ տեսանք թէ ինչպէս Կասթոնի փորձն անյաջող ելաւ ընդդէմ Սիսթայի, Ռոսթանի ապարանքն կանուխ դուրս եկած էր երիտասարդը, առանց իսկ սպասելու կոմսուհիին ելնելու։ Երկար ատենէ ի վեր կորսնցուցած էր դուրս ելնելէ առաջ իր մայրն համբուրելու յարգալից սովորութիւնն։

Բոլորովին իր մտածումներովն, իր զգաստիրութիւն համակուած, օրուան մէկ մասն անցուց բուռն փորձերով, տեղի տալով չարժման մը պէտքին զոր կը յայտնէր իր միտքին յուզումը։

Սիսդաի հետ ճաչելով, կարծեց թէ պարտաւոր է շամբանեաէն խնդրել իրեն պէտք եղած յանդգնութիւնը, առանց չափազանցութեան սակայն, քանի որ կրցաւ մանկամարդ կնոջ ընկերանալ Իթիաին թատրոնը։ Բայց, իր ծիծաղաշարժ արկածէն ետք Սէգաի սենեկին մէջ, ամօթալից, սիրտը կատաղութեամբ լի, անչուշտ ուզելով գինովնալ, աղէտալի գաղափարն ունեցաւ մտնելու այն դինետուններէ մին որք ամբողջ գիշերը բաց կը մնան։

Դաղտաբար Սիսդաի տունը մտնելէ առաջ ճամբու դրած էր իր կառքը։

Դինետունէն հետիոտն դարձաւ Ռոսթանի ապարանքը։

Կատաղութեան սոսկալի վիճակի մը մէջ կը գտնուէր։

Ժամը երեքն էր երբ դուռը զարկաւ։

Կոմսուհին եւ Ֆրանսուազը անոր կը սպասէին անձկալից։

Լուի պառկած էր և բոլոր ծառայները կը քնանային։

Ուռնակն, ուժգնօրէն բախուելով, սասանեցուց կաղնեփայտէ ծանրակուռ դուռը։ Ազմուկը թնդաց և սարսռացուց կոմսուհին որ թեթեւապէս կը մրափէր։

Ֆրանսուա վար իջաւ հապշտապ։

Տակաւին սանդուխին վրայ էր երբ ուռնակն իրարու վրայ թնդաց։

Կասթոն երբէք ունեցած չէր այն առաքինութիւնը զոր համբերութիւն կ'անուանեն։

Դանապանը, ընդոստ արթննալով, ահապարանօք քաշեց չուանը։

Կասթոն ներս մտաւ հայհոյելով, ուժգնօրէն հրեց դուռը, որ գոցուեցաւ ահեղ չառաջնումով, և բակին անցաւ երերաքայլով։

Այս բոլոր ազմուկը լսելով, կոմսուհին սարսուռ մը զգաց։

Անդաստակին տակ, Կասթոն իր զիմացը դտաւ Ֆրանսուազը, որ դէպ իրեն կը յառաջանար, ճրագ մը ի ձեռին։

—Հոս ի՞նչ կ'ընես, հարցուց անոր Կասթոն դաժան ձայնով և ճրագը յափշտակելով անոր ձեռքէն։ Լուին սպասելու է ինձ, ո՞ւր է։

—Լուին կը քնանայ, Պարոն կոմս, պատասխանեց աղախինը զողզողալով։ կառապանին միջոցաւ ըսել տուած էիք որ կրնայ քնանալ։

—Բեղի՞ ով ըսաւ որ իրեն տեղն անցնիս։

—Տիկին կոմսուհին մտածեց թէ...

—Ի՞նչ մտածեց։

—Թէ կարելի է որ տուն դառնայիք... եւ...

—Ուրեմն հոս կը լրտեսե՞ն զիս, ըսաւ բարկութեամբ։

Դայթելով դայթելով սանդուխին վերեւն հասած էր։

—Կասթոն, մէկը չի լրտեսեր զձեզ, ըսաւ անոր մայրը որ մինչեւ վերնագաւթակն եկած էր։

—Նորէն կ'ըսեմ, կը լրտեսեն զիս, կը հսկեն վրաս, յարեց Կասթոն խիստ ձայնով։ Ա՛հ, տակաւին ատնտուի ձե՞ռք եմ։

—Անդամ մըն ալ մայրդ ձեզ կ'ըսէ, Կասթոն, թէ վրանիդ հսկող չիկայ։

—Ուրեմն ի՞նչ կ'ընեք։ Ի՞նչ կ'ընէ նաեւ սա խենդ պառաւը։

—Աս խենդ պառաւը, զաւակս, ըսաւ կոմսուհին, աւելի դիւրազգած ուրիշներուն եղած նախատինքին քան իրեն, աս խենդ պառաւը երկու անգամ ձեր կեանքն ազատած է...

—Ասոր համար տակ կ'առնէր, պատասխանեց Կասթոն խիստ ձայնով։

—Պարոն կոմսն իրաւունք ունի, մրմնջեցաւ հեգ ատնտուն երկու խոշոր արցունք սրբելով։

Սենեակ մտան։

—Օ՛հ, զաւա՛կս, զաւա՛կս, գոչեց խեղճ մայրը վշտագին ձայնով, իրա՞ւ դուն ես այդպէս խօսողը։

—Այո, ես եմ. ուզածիս պէս կը խօսիմ, ի՞նչ կայ...

—Թշուա՞ռ, թշուա՞ռ տղայ, հեծեց տիկին տը Ռոսթան

—Օ՛հ, մանաւանդ քարոզ չեմ ուզեր... կ'իմացուցեմ ձեզ որ ատիկա լսելու ոչ տարիքն ունիմ ոչ սիրտը... Օ՛ն թողէք որ անցնիմ։

—Կասթո՛ն, Կասթո՛ն, սիրտս կը խորտակես։

—Ագէ՛կ, ըսաւ գինովը ուսերը թոթուելով, հիմակ ալ երեւեակնի սկսանք։

—Պարոն կոմս, կը մեռցունէք կոր տիկին կոմսուհին, գոչեց ատնտուն։

Ֆրանսուազ առաւ գաւաթ մը շաքարխառն ջուր որ կոմսուհիին համար պատրաստուած էր և Կասթոնին կարկառեց։

—Ջո՛ւր, պոռաց երիտասարդն անդին հրելով գաւաթը, քիթիս խնդա՞ լուզեն հոս... ինչպէս հոն։

Եւ տարն ուժգնօրէն գետին զարկաւ։

Երկու կիները անոր երեսը կը նայէին զարհուրանքով։

Ատնոց առջեւ կեցաւ բազուկները խաչաձեւած, սպառնալից ակնարկով։

—Զաւակս, սիրելի զա՛ւակս, հանդարտե՛... Ա՛հ, յարեց կոմսուհին երեսը ձեռներուն մէջ պահելով, դժբախտին խելքը գլուխը չէ ա՛լ։

—Լմնցա՛ւ, ըսէք թէ գինով եմ... ատիկա մինակ իմ գլխնալու բանս է... Ուզածս կ'ընեմ... Սիսդաին հետ կը խմեմ... այո, ինքն է ինձի խմցունողը... եւ ես գոհ եմ... երբ խմեմ... Սիսդան վռնտեց զիս... այո, քիչ մը առաջ վռնտեց... դո՞ւք ալ վռնտել կուզէք... Օ՛հ, օ՛հ, օ՛հ, դուք և ան ինձի դէմ, տարօրինակ բան է...

Լսելով այս անունին արտասանուիլն, որ քանիցս արդէն հասած էր իր ականջին, կոմսուհին անսահման սարսուռ մը զգաց։ Թէ՛ ամաչում էր, թէ վիշտ։

Ի՞նչ, իր որդին անամօթութիւնն այն ատիճանի՞ն կը հասցուներ որ իր մայրն ալ, Ռոսթան կոմսուհին, միմնոյն ատիճանին վրայ կը դնէր իր տարիքուհիին, վճարեալ կնոջ, անպատուեալ աղջկա՞ն հետ։

Կոմսուհին ըմբոստացաւ։ Այս բանին մէջ ճշմարիտ նախատինք մը տեսաւ։ Բոլոր արիւնը սիրտը խուժեց։ Իր կնոջական պատիւը, իր մայրական արժանապատուութիւնը, իր ցեղային հպարտութիւնը, ամէն բան բոլոր բարձաւ ի նա։

Վեր առաւ գլուխը, և գայրացկոտ ձայնով մը։

—Լռեցէք, պարոն կոմս, ըսաւ խստութեամբ, նախատեցէք Ռոսթան կոմսուհին։

—Օ՛հ, տիկին, մի՛ կշտամբէք զինքը, գոչեց ատնտուն ահաբեկ։

Կոմսուհին ձեռքովն հեռացուց պառաւ աղախինը և շարունակեց.

(Շարունակելի)

ԱՂԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն · Ս. Պատրիարք Հայրն շաբաթ իրիկուն Երուսաղեմատուն երթալով հնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Երուսաղեմայ պատրիարքական փոխանորդ Գեր · Սիմէոն արքեպիսկոպոսին, որուն անուան տօնախմբութիւնն էր։ Ն · Գերապատուութիւն կիրակի օրն ընդունեց նաեւ բազմաթիւ եկեղեցական հարց և աշխարհականաց հնորհաւորական այցելութիւնները։

Տ-ոյ շաբաթաթերթի յունուար 31ի թուոյն մէջ կը կարդանք հետեւեալ լուրերը։

Էջմիածնի վանական վարչութիւնը լուծեալ է · նորի մասին Սինոդի մէջ մեծ անհամաձայնութիւններ են տեղի ունեցեր։

—Յունուարի 6ին աղէտի առթիվ մեղադրած Հ. Կոստանդին Արարատեանին եւ հիւսն Պ. Մելիքեանին նահանգական դատարանը արդարացուց։

—Սուտ է այն լուրը թէ Լեւոն աբեղայ Խօջայեանը նշանակելու է Թիֆլիսի թեմի գպրոցների տեսուչ։

—Ս. Երիւանդեանց եպիսկ. Գասպարեանը երեքշաբթի, ամսոյ 27ին, ուղեւորուեց դէպի Էջմիածին։ Մեծեր բանի եկեղեցու օծումը յետաձգւում է։

—Խոլերայի առաջն առնելու միջոցների մասին խորհուրդ անելու համար մօտերքս հաւաքուելու է Թիֆլիսում Կովկասեան բժիշկների մի ժողով։ Ցաւալի է որ ձմեռը անցնում է ահա և ոչ մի ընկերութիւն իր համաձայնութիւնը չը յայտնեց տպագրելու բժ. Վահան Արծրունու՝ խոլերայի մասին տեսորը հայագաւառը օրինակներով և ցուցելու ժողովրդի մէջ։ Կնայնի զուգացու համար պարապմունքներից ազատ այս ժամանակը և այնուհետեւ՝ գարնանը այլ եւս ոչնչով կարելի չի լինիլ ստպել նրան կարդալու, երբ կը սկսուեն գաւառային պարապմունքները։

—Պ. Արսէն Ամբրումեանին, որը յայտնի է Բագրի հայ հասարակութեան իր զօրեղ տեսնօր ձայնով, մի խումբ հարուստներ մտադիր են ուղարկելու արտասահման կատարելագործելու։ Այդ գործի մէջ նախաձեռնող է Բագրեցի Պ · Բիւստաֆոր Թումայեանցը · օժանդակող խմբի մէջ են Պ. Պ. Արամեան, Ն. Առաքելեան, Գ · Այվազեան, Կ. Պողոսեան և Գ. Բալայեան։

—Հաստատ տղբերից իմանում ենք որ Բագուում բացելու է մօտերումս մի քիմիական գործարան։ Հիմնարկը են Պ · Պ. Բախմետև, Ա. Զորզանեան և Կ. Խաչատեան։ Մի քանի գրամատերեր կը մասնակցեն այդ ձեռնարկութեան իրենց զբաղմունքով։ Այս մի քանի օրերի մէջ ստորագրելու է վերջնականապէս պայմանագիրը։

Իգդիրի հայ ընթերցասէր Տնօրէն խորհուրդն հաղորդած է մեզ, յունուար 26 թուակիր նամակ մը,—զոր երէկ միայն ստացանք,—այդ հաստատութեան 23 րդ տարեշրջանի հաշուեցոյցն, որ աւասիկ ·

ՄՈՒՏՔ	Մէջիտա 33 զրշ.
Նախորդ շրջանէ պատրաստ դրամ	318 25
Բաժնորդներէ	6455
Թանգարանի հասոյթ	1683 75
Փոխառութիւն Ուսմն. Ընկերութենէ	839
Նրատեղանի հասոյթ	399 50
	9695 50

ԵԼՔ	Մէջիտա 33 զրշ.
Տան վարձք	3742 25
Գործակատարին	2054
Լրագրաց բաժանողազրութիւն	1030 50
Առնուած գրեան	902 75
Կազ, Պատրոյգ, Ճրագ, Ապակի, եւն.	847 25
Տպագրութեան եւ գրքերի	297
Ընթերցասէր կարասեաց ապահովագր.	177 50
Կազմարարին	172
Բօսպա, նամակի թուղթ, եւն.	100 50
	9323 75
Պատրաստ դրամ	371 75
	9695 50

Գնորհեն շուրջ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆԸ · —Պարսի ասպիսան տրուեցաւ կայս · պարատան թարգմանիչներէն Հագգը պէյի, որ կայս · կառավարութեան կողմէ Շիրակոյի Արուեստահանդէսին պատուիրակ կարգուած է։

Իւլայի երկրորդ ասպիսան տրուեցաւ Գատրգիւղի թաղապետութեան տնօրէն Մէհմէտ Ալի էֆէնտիի և Սանկիի երկրորդ ասպիսան՝ քաղաքապետութեան քնիչ Օսման էֆէնտիի, ի վարձատրութիւն այն բարւոք ծառայութեանց զոր մատուցած են Գատրգիւղի հրդեհը մարելու համար։

Ազատարարի չքաղրամ տրուեցաւ Քաղաքապետութեան երկրաչափական գիւանին ուսուցիչ հաղարապետ Ասոփ պէյի, Սկիւտարի թաղապետութեան առաջին երկրաչափ Անտոն էֆէնտիի, Վեհ · Սուլթանին մատուցուելիք ազատարերու պաշտօնեայ տեղակալ Ահմէտ պէյի, ճարտարապետ Եուսֆ ու Մանոլ էֆէնտիներու, հրդեհի պաշտօնեայ Անտոն էֆէնտիի, Գատրգիւղի թաղապետութեան բարպանայ պետ Մէհմէտ էֆէնտիի, Ջրհանկիր զօրայ վաշտին սպայներէն դեր-տեղակալ Ալի էֆէնտիի, Լատա պէյի, սօպաքը Գոչոի և թաղապետութեան Ա · ջրհանակի բարպաններէն Սիլէյման էֆէնտիի, ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց զոր մատուցած են Գատրգիւղի հրդեհը մարելու գործին մէջ։

Ի ԿԱՅՍ · ՊԱԼԱՏ · —Բարձր · Սպարապետը և Ներքին գործոց ու Ելմտական Վեհ · նախարարը երէկ կայս · պալատ երթալով ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ · —Վեհ. Սուլթանը յուսն ոսկի շնորհած է Տէպիթանը Իրանեան վարժարանին ի նպաստ արքունեաց նուագահանդէսին համար։ Ն · Կ. Վեհափառութիւն հրամայած է միանգամայն որ կայս. պալատան նուագածուայ խումբին Շառլ Վենտրա պէյ և Ճէմիլ պէյ մասնակցին նոյն նուագահանդէսին։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Վեհմ. Բըլաֆ փաշա անձնական տկարութեան պատճառաւ երէկ չկրցաւ իւր պաշտօնատեղին երթալ։

ԴՍՏԱԿԱՆ նախարարութիւնն երէկ իրիկուն Վեհ. Սուլթանին մատոյց ցուցակն այն քառասուն և եօթ բանտարկեալց, որք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն աւարտած ըլլալով, Ն. Կ. Վեհափառութեան ծննդեան տարեդարձին առթիւ ազատ պիտի արձակուին։

ՄԱՐՍՍՏԱՆՑ մէջ պատահած զեղծումներուն առթիւ, Վեհ. Սուլթանն հրամայած է թէ մայրաքաղաքս և թէ գաւառայ մնբասատուններուն մէջ հարկ եղած բարենորոգումներն իւրաքանչիւր տեղեկագրել Իրեն։

ԱԹԷՆԻՔԻ մէջ վերջ. Զին յոյն վաճառական մը մեռած է, Տիմիթրաքի Ռախարիան անուն, որ Պոլսոյ մէջ ալ առեւտրական մեծ տուն մը ունի և ծանօթ է բոլոր հայ վաճառականաց։

Ցիշեալ անձն բարեսէր և աղքատասէր անձ մը ըլլալուն՝ Ազգ · Ցակոբեան և Կիւմիւշկիրան էֆէնտիք ի Նրպոնա Ազգ · Հիւանդանոցի ամերիկեան կաւ հաւաքած տաներն, միտ իրեն դիմած և այդ կաւէն ստացած են բաւական քանակութեամբ վերջին անգամ ալ Հիւանդանոցի վերաշինութեան առթիւ ինքնաբերաբար յիսուն ոսկինուիրած էր հանգուցեալը։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ և Թղթատարական վերատեսչութեան մէջ դատական գիւան մը հաստատուած և անօրէն կարգուած է Դարեգին. էֆէնտի։

ՀԱՄԻԴԻՅԻ ՀԵՌԵԼԱԳՈՒՆԴԵՐ · —Կայս · Իրատէ մը հրամայած է որ Մուսուլի նահանգը արքունի կարուածոյ մէջ բնակող արաբ և քիւրտ Աշիրէթներն եւս մասնակցին Համիտիյէ հեծելագունդերու կազմակերպութեան։ Դ · Զօրաբանակին հրամանատար Զէքի փաշա ձեռնարկած է կայս · սոյն Իրատէին գործագրութեան։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ յանձնաժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Երմական Վահմ · նախարարին և երմական խնդրոց վրայ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԶՐՀԱՆԿԻՐ զօրաց հրամանատար Զէյէնեի փաշա և նաւային ջրհանկիր զօրաց հրամանատար Մէհմէտ փաշա, կայս · Իրատէի մը համաձայն, խորհրդակցութիւններ կատարելով ծրագիր մը պատրաստած և առաջարկած են ջրհանկիր զօրաց վաշտերու համար ինչ ինչ բարեփոխութիւններ ի գործ դնել և Սկիւտարի ու Գատրգիւղի կողմերը ջրհանկիր զօրաց կայաններ հաստատել։ Այս ծրագիր մատուցուած է Վեհ · Սուլթանին։

ՍՈՒՐԲԻ ՀԻՒՄԱՑՈՒՆ · —Երէկ Եվգաֆի պաշտօնատան մէջ, ի ներկայութեան նախարար Ղալիպ փաշայի և այլոց, Սուրբի Հիւմայունը մնուտիներու մէջ զնատուելով յանձնուեցաւ Սուրբի Էմինի և կայս · անձնական Դանձուն նախարարութեան հաշուակալ Հաֆըզ Իպրահիմ էֆէնտիի։

ՖՕՆ ՏԷՐ ԿՈԼՋ ՓԱՇԱ · —Գերմանիոյ կայսրը Կոռէր Աբծոռ պատուանշանը շնորհած է Ֆոն տէր Կոլճ փաշային։ Գերմանացի ռազմական վերջերս Պերլինի Զինուորական Հանդէսին մէջ յոյժ կարեւոր յօդուած մը հրատարակած էր ի նպաստ Գերմանիոյ զինուորական արդի օրինաց, որ քաղաքական ու զինուորական շրջանակներուն մէջ մեծ ուշադրութեան առարկայ եղած էր։

ԴԱՏԱՐԱՆՔ · —Դատական նախարարութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ, ծանուցած է թէ Հուզուլի դատարանաց կողմէ՝ բացակայ եղող մէկ կողմին համար կարգուած փոխանորդք (վեքիլը մուտլաքիւ) վկայական ունեցող փաստաբաններ ըլլան։

Նոյն նախարարութիւնը տեղեկանալով որ գաւառներու առեւտրական դատարանաց մէջ երբեմն ի բացակայութեան տեղնուած դատերու պահուն դատարանին բարպանք դատարանին կողմէ փոխանորդ կը կարգուին (վեքիլը մուտլաքիւ), հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ որ յետ այսորիկ բարպանք փոխանորդ չկարգուին։

ՇԻՐԱԿՈՅՑԻ արուեստահանդէսին մէջ յանուն օսմ · կառավարութեան շինուելիք շինքին գծագրութիւնը պիտի համապատասխանէ ճարտարապետութեան՝ Պապը Հիւմայունի հանդէպ գըտնուած աղբիւրին որ, Սուլթան Ահմէտ կայսեր կողմէ կառուցուած է · Պատուհաններու փեղկերը քանդակագործեալ և սատափակերտ պիտի ըլլան։

ՀՐԴԵՀ. —Երէկ ժամ 8 ½ին, Բերայի Գալաթիսթան փողոցը, Ազգ. Թահթապրուն էֆէնտիի տան վերնայարկէն հրդեհ ծագեցաւ, որուն ծաւալումը կարելի եղաւ արգելուլ անմիջական օգնութեանց շնորհիւ։ Տունը աւերակ դարձաւ։

ԳԱՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ. —Արտաքին գործոց նախարարութեան դատական ճիւղի դիւանին տնօրէն Բիրա պէյ մենաշորհ խրնդրած է մայրաքաղաքիս մէջ գամի գործարան մը հաստատելու համար։ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը նկատողութեան առած է այդ աղերսագիրը։

ՊՈԼՍՈՅ քարտիանց ընկերութիւնը խնդրած էր որ շինուելիք քարտիանց եղբքը դասուած տուներու և հողերու տերերը իրենց կարուածագրերը մինչեւ վեց ամիս ներկայացնեն ընկերութեան։ Պետական Խորհուրդը մերժած է այդ առաջարկը։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ արոց կանոնագիրն, զոր անցեալ օր հրատարակեցինք, առանձինն տպագրուած է և բոլոր գրավաճառաց քով կը վաճառուի։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին բնութիւնք պիտի սկսին Բամազանէն առաջ։

ԳՈՒԼԷՆԻ Պուրկազի մօտ գտնուած կամուրջի մը համար զրոյց չրջած էր թէ փլեր է, սակայն այդ զրոյց անհիմն է։ Սառոյցի կտորներ թեթեւապէս վնասած են այդ կամուրջի ցիցերուն։ Երկաթուղոյ կառախումբերը թէեւ օր մը դադրեցուցեր են իրենց երթեւեկութիւնները, սակայն յետոյ սկսեր են երթեւեկել։

ՊՈԼՍՈՅ պատժական տաճարը վեց ամսուան քանտարկութեան դատապարտեց թրամուէյի կառապան Բավլին, որ անուշադրութեամբ պատճառ եղած էր Բէթրոանուն խուլ-համր տղու մը մեռնելուն, զայն իւր վարած կառքին տակ կոխոտել տալով։

ՕՍՄ · ՊԱՆՔԱՑԻ նորակառոյց չէնքը քննելու և տեղեկագրելու համար, Դրսէ «Սապահ», Քաղաքապետութեան կողմէ յանձնեալով մը կազմուած է, որ այսօր նոյն տեղը կերթայ քննութիւններ կատարելու համար։ Յանձնաժողովոյ նախագահն է առաջին երկրաչափ Մէհմէտ էֆէնտի, և անդամներն են՝ Սպարապետի Դրան ճարտարապետ Յովհաննէս էֆէնտի Ագնատորեան, արքունի Նաւարանի ճարտարապետ Վասիլաքի էֆէնտի, քաղաքապետութեան երկրաչափական գիւանի պաշտօնեայներէն Սիմոն պէյ և ճարտարապետ Քօսթի էֆէնտի։

ԱՒՍԵՐԻԱԿԱՆ կառավարութեան կողմէ պատրաստուած դատական վիճակագիր մը Վիէննայի օսմանեան դեսպանատան կողմէ Արտաքին գործոց նախարարութեան և անտի Դատական նախարարութեան յանձնուած է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ժողովոյ անդամներէն Վիթալիս էֆէնտի, որ իբրեւ առողջապահական քննիչ Տրապիզոն կը գտնուէր, իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ԵՂԵՌՆԱՏԱՏ տաճարը երեք տարուան շրջայապտ աշխատութեան դատապարտեց Աւետիս անուն մարդ մը, որ իբրեւ գող ամբաստանուած էր։

Պ. ԹՈՒՔԱՍ, ներկայացուցիչ Պ · Նակէմաքէրպի, այս հինգշաբթի օր Զմիւռնիա պիտի ուղեւորի Գասապի երկաթուղոյ գծին գնման վերաբերեալ ինչ ինչ գործողութեանց կատարման համար։

ՍԻՆՕՊԻ ՄԱՔՐԱՆՈՑԸ · —Յայտնի է թէ՝ Սեւ ծովու եզերաց քաղաքներէն հնոտախտն անհետանալուն վրայ, Սինոպի մաքրանոցը փակուեցաւ և քարանթինայի պաշտօնեայք մայրաքաղաքս դարձան։ Անոնց տնօրէնը, զնդապետ Տոքթ · Նուրի պէյ, կայս · պալատ մատուցած է յիշեալ մաքրանոցին իւզաներկ պատկերը։ Այդ մաքրանոց կը պարունակէ 50 ապարատ՝ ուղեւորներուն, պահպաններուն, բժիշկներուն և պաշտօնեայներուն համար, ընդամենը 1200 հոգի պարունակելու ընդարձակութեամբ։ Վերջին համաճարակի պահուն, այդ մաքրանոցը մտած են 11,716 ուղեւորք եւ 5800 նաւաստիք։ Բարանթինա ապասող նաւերու թիւն եղած է 330։

ՎԱՌՆԱՑԷՆ երէկ մայրաքաղաքս եկան բուլգէիցի ութսուն և ինը գաղթականներ։

ՄԱՂՆԻՍԱՅ մէջ անցեալ հինգշաբթի օր սաստիկ փոթորիկ մը ծագելով տուներու տանիքներուն վնասեր, կղմինտները կոտրտեր և հարիւրաւոր տարուան ծառեր արմատախիլ ըրեր է։

ԱՅՏԸՐՆԻ նահանգին մետաքսի տասանորդի տուրքն, որ անցեալ տարի 1,525,000 զրուշի աճուրդի դրուած և ոչ ոք յանձն առած էր, այս տարի ուղղակի գանձուելով՝ 2,200,000 զրուշ գոյացած է։

ՊԱՂՋԷՐԼՈՅԻ մօտ Թօքուդլու ջրամբարը վնասուած ըլլալով, չորս կանգուն բարձրութեամբ ջուրերն յանկարծ պարպուեր են։ Էվգաֆի նախարարութիւնը ձեռնարկած է այդ ջրամբարին նորոգութեան։

ԳՕՆԵԱՒ երկաթուղւոյն շինութեանն առթիւ հետեւեալ վիճակագրական տեղեկութիւնք կը հաղորդուին։ Նահանգին քնակչոյ թիւը մէկ միլիոնի կը հասնի։ Գոնեաի քաղաքին մէջ 50,000 բնակիչք կան, որոց 46,000 ն խլամ են, 2000 ը հայ, 1,500 ը յոյն և մնացեալներն հրեայ ու եւրոպացի։ Նահանգին հողերու մեծ մասը արգասաբեր է, մանաւանդ Գոնեաի դաշտն, որ տասն առ հարիւր համեմատութեամբ մշակուած է։ Ցայտնի է թէ փոխադրութիւնք դիւրանալով՝ այդ դաշտ ամբողջովին պիտի մշակուի։ Այս դաշտին մէջ յառաջ կուգայ Տէվէ Տիշի կոչուած խոշոր հատիկով ցորենն, որ խիստ համեղ է։ Նահանգին ամեն կողմը ամեն տեսակ հունձքեր կը հասնին։ Բազմաթիւ այգիներ կան և խաղողները խիստ առատ են և ընտիր տեսակէ։ Նահանգին մէջ կան Անթալիա, Սբարթա, Ալաիէ, Գաբաման, Նիկոէ, Պօր, Ագշէհր ու Սէյտի Շէհր քաղաքներն և բազմաթիւ գիւղեր՝ խրաքանչիւրը 600, 500 ու 400 և ամենէն փոքրը 150 տուներով։ Թուզ կէօլի անուն լիճէն հանուած աղն առատ ու ընտիր տեսակէ է։

Կը խնդրենք մեր բոլոր Աղթակիցներէն ու աշխատակիցներէն որ հրատարակութեան համար զրկուած յօդուածներն ու նամակները Աղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանական դիւրութեան համար։

Հրատարակուեցաւ ՍՐԲՈՒՅԻ ՄԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱԼՍԹԱՆԻՆ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆ ի Գրիգոր Մարգարեանէ, մայրապետին լուսանկար պատկերով։ Գիրքին հասոյթովը շիրիմ մը պիտի կանգնուի բարեշիշատակ կնոջ գերեզմանին վրայ։ Այս նպատակ զրկիր մըն է որ ամեն մարդ գնէ սոյն զրքոյկէն։ Կերրոնատպին է Զարդարեան գրատունը, կը գտնուի նաեւ ամեն գրավաճառաց քով։ Որքանոն 5ին կնիքը չկրող օրինակներն անվաւեր են։ Գին 5 զրուշ։ 393 18—20

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԳՈՒԹԿԱՐԴ, 27 Փետր · —Արեւելեան սրընթաց կախարդումն որ Փարիզէ Վիեննա կ'երթար, ճամբէն չեղեցաւ, բայց մարդու վնաս չեղաւ։

ՎԻԵՆՆԱ · —Ֆրանց Եոզէֆ Կայսր, իւր աղջկան այցելէ յետոյ, Թրիէսդէ դնաց, ընդ առաջ Կայսրուհւոյն, որ Միջերկրականի մէջ իւր ուղեւորութենէն կը դառնայ։

—Զարին մեծ արարողապետ Տոկտորովքի իշխան Վիեննա եկաւ։

ՓԱՐԻԶ · —Շան-տը-Մառսի «Մէքենայից Պալատան» մէջ Պ · Պ. Ֆէռուլ և Քոռ հեծելանիւով մրցում մ'ըրին 1,000 քիլոմէթրի վրայ, ուրաքի երեկոյ ժամ 10ին սկսելով կիրակի ժամ 4ին վերջացնելու պայմանաւ։ Պ. Ֆէռուլ յաղթեց, իւր հակառակորդէն 10 քիլոմէթր յառաջ վերջացնելով 1,000 քիլոմէթրը։

—Երեսփ. Ժողովն աւարտեց երմտացոյցի վիճաբանութիւնը։

ՊՐՈՒՍԷԼ · —Քոնկոյի Պետութեան լուր եկաւ թէ պելժ հազարապետ մը Քոնկոյի ներսերը կռուեր է Թիբու-Թիբի որդւոյն հրամանաց ներքեւ գտնուող ընիկներուն հետ, որք յաղթուեր են։

Վակտրան

ԶԱՒԱԹԻԱ, 16 Փետրուար

ԼՒԹԱՑԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱՒՈՒ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 ½
3 » Փարիզի »	22 72½

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ զոց. (Միաց. Դ · Սէրի)	24 21
Բիրայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուելացաւ	24 21½
Ամբ օրին	24 23½
Թանվիլաքը Օսմանիյէ երէկ երեկոյ	84 30
» » ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑԻ ԱՐԺԵԹՂԹՈՒ

Փխա Թիւն	Ա · Սէրի	56 ¼
»	Բ. »	32 ¾
»	»	24 21½

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՔ

Սօսիէթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	5 14
Քրէտի ժէնէրալ	» »	7 38
Պանք տը Քոնս.	» »	4 30
Գօս. Շանժ է վալ. օր.	» »	4 30
Ռէժի	» »	16 32
Թրամուէյ	» »	597 ½
Բուսմէլիի երկաթուղի	ֆր.	93 ½
Բաժնեթուղթ Լաբիսսի		67

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանկնոց	»	88 03
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Մարք Գերմանական ոսկի	»	107 20
Իմպէրիալ	»	90
Քրիմիոց	»	51 15
Բուպլ Քաղաքական	»	8 56
Մէջ. արծաթ (տարբ.)	»	198 02
Մանր արծաթ	»	103 10
Մէճիտիէ	»	97
Թասֆիյէ	»	49
Տոկտոր Զարեմիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 27 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 32
» » 4½ %	105 72
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ.	22 20
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	468 12
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	440 62
Օսմանեան երկաթուղի	93 37
» Բէժիի բաժնեթուղթեր	376 87
Պանք Օթօման	585 93
Քրէտի Լիոնէ	775
Իտալական Ռանթ 5 %	92 90
Եգիպտական միացեալ	502 50
Զէք Լոնտրայի վրայ	25 175
Օսմանիյէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	383 75

ԼՈՆՏՈՆ, 27

Անգլ. քոնսոլիտ	98 93
Օսմ. » Սէրի Դ.	21 ½
» » » Ա.	56 ¼
» » » Բ.	32 ¾
» » » Գ.	22 ¾
Օսմ. փոխառութիւն 1871	98 ½
Փոխառութիւն 1877 (Տէ Ֆանս Լոն)	95 ¼
Պանք Օթօման	13 31
Այպնի երկաթուղի	17 ¾
Գատապայի երկաթուղի	15
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիյէ)	99 ½
» առանձ. (Բրիվիլիժիէ) 1890	— —
Տօմանիալ (փոխառ. Ռոշիլտ)	104 25
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 362

ՎԻԵՆՆԱ, 27

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	121 45
» Փարիզի »	48 15
Օսմանեան Բէժիի բաժնեթուղթ	177
» Երկաթուղի »	49 70

ԳԵՐԼԻՆ, 27

Օսմանեան երկաթուղի	92 30
Օսմ. Բէժի	— —
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 335
» Փարիզի »	81

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 28 Փետրուար

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 30
Եգիպտական միացեալ	— —
Օսմ. քոնսոլիտ Սէրի Դ.	22 20
Օսմ. երկաթուղի	— —
Օսմ. Բէժի	— —
Օսմ. մարս. արժեթուղթ	— —
Բրիօրիթէ Թիւրք	— —
Պանք Օթօման	583 62
Օսմանիյէ	— —

"ՆԵՐԿԱՐԱՐ" ԻՆ ԱՌԹԻՒ

Երկու քննադատութիւններն որք երեւցան երէկ՝ կիրակի ցերեկուան ներկայացման առթիւ, բաւական որոշ ու անորոշ գաղափար մը տուին խաղին ու դերակատարներուն վրայ, մին՝ այն անկողմնակալ ոգւով ու ճաշակաւոր փափկութեամբ որ յատուկ է գիտակից և հմուտ քրօնիկագրին, և միւսն այն արհամարհոտ չեչտով ու յախուռն յարձակումով որ կը գուշակուէր արդէն։ Հեղինակն ու դերասաններն այդ յաւակնոտ երեւակայութեան արտադրութիւնը կարդալով՝ բնականաբար չունեցան իրենց գործն ու արուեստն աւելի եւս բարձրելու զգացումը զոր կը ներշնչէ «Օվքիտէ»ին բարեացակամ գրուածքը։ Եւ յետոյ, մէկը որ իր թղթապանակին մէջ գրեթէ պատրաստ ունի խաղ մը, զոր ներկայացնել տալու կը հետամտի, անշուշտ չի կրնար այնքան հաշտ աչքով դիտել գինքը կանխողի մը գափնիները։ Ո՛չ իսկ գափնիներ, հաւեստ ծաղկեփունջ մը միայն և ծափահարութիւնք · Եթէ այդքանն ալ չատ գտնող մը կայ, պէտք չունի խռովելու իր փայլուն երգները։ այդ ձեռքերը չպիտի յոգնին ու պիտի գիտնան ծափահարել, թերեւս աւելի խանդավառութեամբ, գինքը ալ, իր հեղինակութիւնն ալ · սա տարբերութեամբ որ այն ատեն, քաջալերող ու լատատես գրիչները չպիտի փոխեն իրենց դերը, և ինքը միայն,—հեղինակը,—իր պատանեկան կեանքին մէջ թերեւս մէկ անգամ ըլլալով խորչի բայարձակ յոռետեսութենէն որուն ոգին չուզէ նըշմարել թատերասրահին մէջ։ Լաւագոյն չէ՞ գիտուածին պես նոր մէթոտը մատնատրաւելս ջղային ամեն կարգի հիւանդութեանց դէմ բուժիչ յատկութիւն մը ունենալ կը խոստանայ և գործածութեան եղանակը հետեւեալն է։

1· Այս հեղուկը պէտք չէ գուտ վիճակի մէջ ներարկել։ Հարկ է որ Բրավազի զրեալը կիսովին նոր եռացեալ և պաղած թորեալ ջրով լեցուած ըլլայ։

2· Գործողութեան սկսելէն առաջ գործածուելիք ամեն ինչ, ինչպէս նաեւ ենթակային մարմին ու բժիշկին ձեռները, ներարկումէն թէ առաջ և թէ վերջը խնամքով հարիւրին երկու եօ ֆենիքէ»ով լուալ։

3· Ամէն օր առ նուազն հեղուկէն 2 կրամ պէտք է ներարկել և կարելի է մինչեւ 8-10 կրամ ներարկել առանց անպատեհութեան։ Եթէ բժշկին հնար չըլլայ օրական ներարկումները կատարել, կարող է առ նուազն շաբաթը երկու անգամ կատարել 3-8 կրամ։

4· Ներարկումը պէտք է առաւելապէս որովայնէն կամ ուսերու մէջէն կատարել։

5· Դարմանումը պէտք է առ նուազն երեք շաբաթ շարունակել և շատ աւելի երկար ատեն, եթէ խնդիրը ծերութեան տըկարութիւնը դարմանելուն վրայ ըլլայ։

6· Հեղուկին չիրը խնամքոտ զոց և զով տեղ պահելու է, բնաւ ջուր մոցնելու չէ սրուակին մէջ։ Եթէ հեղուկը շատ պղտորի, այլ եւս պէտք չէ գործածել զայն։

Ահաւասիկ այն կենսատու հեղուկին յառաջ բերած արդիւնքները.— 50 ¸ բուժուած են ջղաբարութիւն ունեցողներ։

Ջղային գլխէն անբուժելի հիւանդութիւն մը, ընթացային անկանոնութիւն (Ataxie locomotrice) բոլորովին բուժուած է։

Հիւծական ախտ (Tuberculose pulmonaire) եւս բարւոքում ցոյց տուած է։ Կարկինոսէն (cancer), իր ամեն տեսակներով, բուժուած են 21 վարակեալներէն 20ը։

Բաց տասի՝ հնտախտ, մօրային ախտաժէտութիւնէ (Cachexie paludéenne), բորոտութիւնէ, շաքար-ախտ, ցնցողական անդամալուծութիւնէ և մինչեւ իսկ խելագարութիւնէ բուժուողներու նկարագրութիւնն եւս կը կարդանք։

Պրօն-Սէգար ունեցաւ իրեն հետեւողմը, Քոնթանթէն-Բոլ բժիշկն՝ որ անոր մէթոտին համեմատ հեղուկ մը պատրաստելով՝ ենթամարդեան ներարկումներ կը կատարէ։ Այդ հեղուկը կը պատրաստէ գլուխ նոր մորթուած ոչխարի մը ուղեղին զորչ մասէն։ Ինքն ալ չատ մեծ արդիւնքներ ձեռք բերած է իւր պատրաստած հեղուկին։ Բուժած է երեք կանաչախտ (Chlorose), երեք Ջղաբարութենէ, չորս ընթացային անկանոնութենէ և խելագարութենէ վարակեալներ։

ՏՕՔԹ· Ճ· ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Մարկարա

ՊՐՕՆ ՍԷԳԱՐԻ

ԵՆԹԱՑԱԿԱՆ ՀԵՂՈՒՈՒԿԸ

Այս պահուս յորում գիտական աշխարհը իւր ուշը կեդրոնացուցած է Գաղղիոյ ոստանին մէջ ծագում առնող ամենաքաջելի գիւտի մը վրայ—այն է՝ Պրօն-Սէգառ մեծանուն գիտունին հնարած հեղուկին վրայ—դիտցէ որ երկու խօսքով համառօտակի նկարագրենք լիբեայ աշխարհահռչակ հեղուկին յառաջ բերած անհերեւակայելի արդիւնքները։

Նախ՝ պէտք է ըսել թէ Պրօն-Սէգառ 1889 յունիսի 1ին էր որ իւր այս գիւտն ուանոր յառաջ բերած արդիւնքներն հրատարակեց։ Ենթամարդեան այդ ներարկումները սակայն ցաւագին էին և յառաջ կը բերէին տեղական բորբոքում մը որ կը տեւէր գրեթէ ութն օր · աշխարհահռչակ գիտունին այս նոր մէթոտը մատնատրաւելս ջղային ամեն կարգի հիւանդութեանց դէմ բուժիչ յատկութիւն մը ունենալ կը խոստանայ և գործածութեան եղանակը հետեւեալն է։

1· Այս հեղուկը պէտք չէ գուտ վիճակի մէջ ներարկել։ Հարկ է որ Բրավազի զրեալը կիսովին նոր եռացեալ և պաղած թորեալ ջրով լեցուած ըլլայ։

2· Գործողութեան սկսելէն առաջ գործածուելիք ամեն ինչ, ինչպէս նաեւ ենթակային մարմին ու բժիշկին ձեռները, ներարկումէն թէ առաջ և թէ վերջը խնամքով հարիւրին երկու եօ ֆենիքէ»ով լուալ։

3· Ամէն օր առ նուազն հեղուկէն 2 կրամ պէտք է ներարկել և կարելի է մինչեւ 8-10 կրամ ներարկել առանց անպատեհութեան։ Եթէ բժշկին հնար չըլլայ օրական ներարկումները կատարել, կարող է առ նուազն շաբաթը երկու անգամ կատարել 3-8 կրամ։

4· Ներարկումը պէտք է առաւելապէս որովայնէն կամ ուսերու մէջէն կատարել։

5· Դարմանումը պէտք է առ նուազն երեք շաբաթ շարունակել և շատ աւելի երկար ատեն, եթէ խնդիրը ծերութեան տըկարութիւնը դարմանելուն վրայ ըլլայ։

6· Հեղուկին չիրը խնամքոտ զոց և զով տեղ պահելու է, բնաւ ջուր մոցնելու չէ սրուակին մէջ։ Եթէ հեղուկը շատ պղտորի, այլ եւս պէտք չէ գործածել զայն։

Ահաւասիկ այն կենսատու հեղուկին յառաջ բերած արդիւնքները.— 50 ¸ բուժուած են ջղաբարութիւն ունեցողներ։

Ջղային գլխէն անբուժելի հիւանդութիւն մը, ընթացային անկանոնութիւն (Ataxie locomotrice) բոլորովին բուժուած է։

Հիւծական ախտ (Tuberculose pulmonaire) եւս բարւոքում ցոյց տուած է։ Կարկինոսէն (cancer), իր ամեն տեսակներով, բուժուած են 21 վարակեալներէն 20ը։

Բաց տասի՝ հնտախտ, մօրային ախտաժէտութիւնէ (Cachexie paludéenne

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԿՈՎԿԱՍԻ

Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան եռամեայ գործառնութեանց ու հաշուոց վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը զտնեն Թիֆլիզի թերթերուն մէջ.

Կովկասի Հայոց Բարեգործական ընկերութեան քարտուղարի կազմած մի համառօտ հաշիւ է ուղարկուած խմբագրութեանս, որով վերոյիշեալ ընկերութիւնը հայ հասարակութեան առաջն է դնում իւր 1889, 1890 և 1891 եռամեայ շրջանի գործունէութեան նկարագիրն ու հաշիւը, թէ կենդրոնում՝ խորհրդի անօրինութեամբ և թէ ընկերութեան տեղական ճիւղերում՝ վարչութիւնների անօրինութեամբ։

Այդ համառօտ հաշուից քաղում ենք հետեւեալ կարեւոր տեղեկութիւնները և թուական հաշիւները։

Ընկերութիւնը այս երեք տարուայ ընթացքում ունեցել է 19 տեղական ճիւղեր իրենց վարչութիւններով՝ Շուշուայ ճիւղը, որ հիմնուել է 1881 թ., և բոլոր ճիւղերից անդրանիկն է։ Երեւանի ճիւղը բացուել է 1882 թ., Ախալցխայի ճիւղը և Աղեքսանդրապոլի ճիւղը 1884ին, Գօրու և Հին-Նախիջեւանի ճիւղերը 1885 ին։

Բաթումի, Նոր-Բայազէթի, Կաղզուանի, Կարսի, Դերբէնդի, Վաղարշապատի և Արմաւիրի ճիւղերը հիմնուել են 1889 ին։

Ախալքալաքի, Թելաւի, Արգուինի ճիւղերը (մասնաւորապէս), Ցխինուալի, Նուխու և Ալդահանի ճիւղերը հիմնուել են 1890-ին։

Ընկերութիւնը այս երեք տարուայ ընթացքում նախահաշուով որոշած է եղել մուտք 15,038 ր. 5 կ., արդեամբ մուտք եղել է 27,409 ր. 55 կ. բացի սրանից առ 1-ն յունուարի 1889 ամի ունեցել է անձեռնմխելի գումար 33,547 ր. որը երեք տարուայ մուտքի հետ գումարելով ստացուում է 60,956 ր. 55 կ.։

Այս գումարից երեք տարուայ ընթացքում ծախսուել է 27,409 ր. 55 կ. այսինքն այնքան որչափ որ մուտք է եղել։

Մուտքի աղբիւրներն են՝ յատուկ գումարները, անդամակցական վճարը, պարահանդէսները, նուէրները, գումարների տոկոսները, մշտական անդամակցական վճարը, անձեռնմխելի նուէր, յատուկ գումարների նուէր և ուրիշ մանր աղբիւրներ։ Ծախսի աղբիւրներն են՝ ուսումնարանները, տառապեալները, գիւանական ծախսեր, ընթերցարանի համար և ուրիշ երկրորդական աղբիւրներ։

Ընկերութիւնը այս երեք տարուայ ընթացքը աւարտելուց յետոյ, առ 1 ն յունուարի 1892 թուին ունեցել է ընդհանուր գումար 49,293 ռուբլի, 18 կոպէկ։

Համառօտ ներկայացրած է և տեղական ճիւղերի գործունէութիւնը, որից երեւում է, որ այդ երեք տարուայ ընթացքում բոլոր ճիւղերը մուտք ունեցել են 25,383 ր. 3 կ. իսկ ելք 18,569 ր. 17 կոպ։ Տեղական ճիւղերից մնացորդ գումարը մնացել է 5,370 ր. 59 կոպ։

Այս երեք տարուայ ընթացքում ընկերութեան գործադիր անդամների թիւը եղել է 565, 1889-ին՝—234, 1890-ին՝ 194, և 1891-ին՝—127։

Ընկերութիւնը ունի 64 մշտական անդամ, որոնցից 31-ը միայն Արմաւիրից են։

Այս երեք տարուայ ընթացքում խորհուրդը հանեցել է 72 նիստ, 1889-ին՝ 25, 1890-ին՝ 25 և 1891ին՝ 22։

Ընդհանուր ժողով եղել է 1889-ին 2 անգամ, 1890-ին 1 անգամ (3 նիստով) և 1891-ին 2 ժողով (6 նիստ)։ ընդամենը 5 ժողով (9 նիստ)։

ՀԱՅՔ Ի ՌՕՄԱՆԻԱ

Թէ Ռօմանիոյ (Վալաքիա) տէրութեան մէջ քանի՞ ընտանիք կայ ազգային, իրենց ընդհանուր վիճակը, կացութիւնը և այլն, ներկայ յօդուածով(*) կ'ենթանայ ընթերցողը։

Ռումիրէնը, Ռօմանիոյ մայրաքաղաքը՝ 250 ընտանիք կայ ազգային, որոնք ըստ բաւականի գեղեցիկ եկեղեցի մը ունին յանուն Հրեշտակապետի։ Անմիջապէս եկեղեցւոյն քովն է մանչ ազգայոց դպրոցը երեք դասատուներով, որ Միսաքը ամիրայ ընտանեայ հիմնադրին անուամբ, Միսաքեան Ուսումնարան կը կոչուի։ Դպրոցին մէջ դասարաններէն զատ ուրիշ սենեակներ ալ կան, ուր կը ընակին քահանայքը և ժամկոչը։ Աղջկանց վարժատուն մ'ալ ունին, որ հեռու չէ եկեղեցիէն։ Սակայն առաջ մեծ գերեզմանոցը կը թաղուէին ազգայինք. բայց հիմայ իրենց համար առանձին գերեզմանատուն մը ունին քաղքէն դուրս, վայելուչ ըստ բաւականի և կարգաւորեալ։ Եկեղեցին ունի իր սեպհական ստացուածքը, ըստ մասին յատուկ ստակովը գնած, և ըստ մասին երկնուցած ու բարեպաշտ անձինքներէ ընծայ տրուած, որուն տարեկան մուտքն է 12,000 ֆրանգ։ Այս ստակով երկու դպրոցաց և եկեղեցւոյն ամենայն ծախքերը կը լրացնեն։ Տէր Յարութիւն Անդրէասեան, իւր քահանայական պարտաւորութիւններէ զատ, աղջկանց դպրոցը կրօնագիտութեան և հայերէն լեզուի դասախօսութիւն ընելով՝ ամիսը 100 ֆրանգ կ'ստանայ, նոյնպէս նաև Մոսկոֆեան Տէր Խաչատուր քահանան՝ ամիսը 100 ֆրանգ, իսկ ժամկոչը 40։ Ռումաներէն լեզուի վարժապետը՝ ամէն օր կէս օրէն ետքը մանչ ազգայոց դպրոցը դաս տալով 100 ֆրանգ տարեկան ունի։ Բիբէրճեան՝ հայերէն լեզուի, կրօնագիտութեան, պատմութեան, աշխարհագրութեան, եկեղեցական երգեցողութեան և երաժշտութեան դասատուն՝ ամիսը 130 ֆրանգ։ Սարգիսեան լուսաբերը իւր պարտքէն դուրս հայերէն և ռումաներէն կարդալ գրել եւս սորուեցնելով՝ ամիսը 100 ֆրանգ։ Վարժուհի մը աղջկանց դպրոցը ռումաներէն լեզուի և ձեռագործի դասատուութիւն ընելով՝ ամիսը 100 ֆրանգ կ'ստանայ։

Պօղոչան, 180 ընտանիք կայ։ իսկ քաղքին շրջակայ գեղերը 60-70, որոնք վաճառականութեամբ կը պարապին։ հոգեւոր պիտոյքներն Պօղուչանի ազգային քահանայներէն մէկը կը հոգայ։ Ասկէ 100 տարի առաջ, 500 ընտանիքէն աւելի կար Պօղուչան, որոնք 600 տարի առաջ գաղթեր են հոն։ Ունին երկու եկեղեցի, մէկը ի պատիւ Աստուածածնի կոչուն՝ որ 560 տարի առաջ շինուած է, իսկ միւսը յանուն Ամենասուրբ Երրորդութեան։ Երկու ալ քահանայ ունին, որոնցմէ Տէր Պօղոս Յակոբեան՝ Ռօմանիոյ ազգային քահանայից զարդն է և պարծանքը։ Մանչ և աղջիկ ազգայոց դպրոցներն 50-60 աշակերտ ունի։

Պօղուչանի ազգայինք երկու հատ ձեռագիր ունին հայերէն, զոր ամենայն զգուշութեամբ ու խնամքով կը պահեն եկեղեցւոյն մէջ։ Առաջինը Աւետարան է, հետեւեալ յիշատակագրութեամբ «Գրեաց Գրիգոր Սուքիասեանց ի թուին ՊԳ։ Մխիթար Կաթուղիկոս ի Խաչի, յաւուրս Հայրապետութեան Սահակոսս ալքեպիսկոպոսի»։ Երկրորդն է։ «Գիրք կանոնագիտութեան, զոր եհ գրել Լուսխա Թուն ի 1160 ապրիլի 14 ի Թէքիրտաղ քաղաք ծովահայեաց»։

(ԱԱԶՄԱՎԷՊ)

ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՀՐԴԵՀԸ

Փետրվարն արդէն սկսած էր իւր ցրտագին օրերով, անձրեւներով և տարափներով։ մերթ որոտմունք և մերթ գաղջ օրեր կ'ուգային սրտի զգայմանց տխուր այլ քաղցր ներգործութիւն մը նուիրել և գեղեցիկ երազներով տոփել այն վայրկեանները զորս կ'անցընէինք աշխատութեան և առանձնութեան մէջ։

Հինգշաբթի առաւօտ էր, տագնապալի այցելութիւնք տեղի կ'ունենային ի Գատը-գիւղ, որը շքեղակազմ, աւագ, մեծաւ մասամբ աւերակ էին դարձած սակաւ ինչ յառաջ տեղի ունեցած աղետալի հրդեհին բերմամբ։ հրկիզեալ թաղերու փողոցներէն կ'անցնէին կանայք և մանկունք որք արտասուալոր աչօք կը դիտէին հրդեհին զոհերը։ Շատ տխուր զգացմամբ կը զեղու մարդկային սիրան ի տես այս դժբաղդ տեսարաններու։ սա չէնքերը բարձրարերձ, չքեղազարդ կամարներ, ի՜նչ վեհ քանդակներ, գրեկաձեւ տուներ։ որպիսի ճարտարութիւն, ի՜նչ ճաշակ և ի՜նչ արուեստ։ սակայն այս քարուկիր թէ փայտաշէն գեղազարդեալ ընակարաններն այժմ իրեանց երկթափեղկերը գոց, պատշգամները խնարհած, գեռ կիսաւեր կանգնած՝ այս ուրուականիկ տխուր պատկերները, մի ողբալի, մելամաղձոտ տեսիլ մը կ'ընծայեն աչաց։

Քաղկեդոնի հոյակապ և փառաշէն մեկ մասն աճիւնաւեր և տիրագրեցիկ ազաւոր քաղաք մը ծածկուած է համակ՝, ա՜հ, աղեռալի գիշե՛ր, որպիսի վսեմ, այլ երբեմն որպիսի մահաբեր վայրկեաններ կը պարունակես քու ծոցդդ մէջ։ ։ ։ այս տներ, այս պերճ չէնքեր գեռ մի քանի ժամ առաջ բոցավառ լոյսերով, ջահերով կը փայլէին, մի քանի օր առաջ ուրախութեան շուքնիներ կը լսուէին անդ։ ժամանակաւոր բնակութիւններ կային որոց գեղազարդեալ կամարակաղ սրահներու մէջ երբեմն վէճերի, Մէհիլի, Մէյերպերի և Ռոսսինիի խորհրդանուագներու արձագանգները կարծես պահուած էին։

Բարեկենդանի ուրախութեանց մէջ հրճուալի երիտասարդք Շելլերի Աղջիկները կարդալով կը զբօսնուէին, միւս կողմ գեռատի հարսեր Շէյքսպիրի Ռոմէօ և Ժիւլիէթին զմայլելով՝ ազնուագոյն զգացմամբ կը խանդաղատէին, և ահա սակայն բոլոր այս ինչերից և ուրախութեան գլուխումէն, աւա՜ղ, ի՞նչ կը մընայ ։ ։ ։ կէս գիշերը մեկ երկու ժամ անցած՝ այս ամենուն կը յաջորդեն սրտառուչ ձայներ որը ահարկու կը հնչէին թաղին ամէն կողմը, տուներ և փողոցներ միահազոյն կը լուսաւորուին գիծ մ'ունէի և ոչ գծագրութիւն մը։ առանց ուղեցոյցի նաւապետութիւն կարելի՞ բա՞ն է։ ինքն էր ամէն բան անօրինողը, հրամայողը։

Ասկէ վերջը Վսեմ. նախագահը միւս ամբաստանեալներէն բացատրութիւն մը պահանջեց սիւներու տեղաւորման մասին։ Պ. Թէտէաքի բաւ թէ «սիւներու տակ երկաթ դրուած չըլլայն էր միայ պատճառ չէնքին կործանման։ եթէ երկաթ դրուած ըլլար, 3½ մէթր երկայն. և 18 սանթիմ լայն։ զայն բութերէներ պէտք էր զուգահեռական կերպով տարածել սիւներուն տակ։ նոյն չափով երկաթներով այս զուգահեռականները իրարու միացնելէ վերջ, «չիմենթօ»ով ծեփել և վրան մարմարեայ քարով մը ծածկելու էր։ յետոյ այդ քարին մէջտեղ բացուած ծակին վրայ պէտք էր կանգնուէր սիւնը և ասանկով ոչ մէկ աղէտ տեղի կունենար։»

Ընդհ. Դատախազի սա հարցման թէ չէնքին հակոզութիւնը Թէտէաքիի և Մավրօգօրտաթօֆի յանձնուած էր, յանձնառուները ճարտարապետական օրինաց հակառակ եթէ բան մը չինէին՝ ասոնք իրաւունք ունէի՞ն քակել տալով վերստին չինելու, այս տեսակ բան մը տեղի ունեցա՞ծ է թէ ոչ» Պ. Մավրօգօրտաթօ և Թէտէաքի հաստատական պատասխան տուին։ Թէտէաքի ըսաւ թէ «մէկուկէս ադիւտ չինուելիք քովի պատին, մէկ ադիւս դրած էին։ մենք տեսանք և քակել տալով վերստին մէկուկէս ադիւտ չինել տուինք»։

Կարգը եկած էր վկայութեանց, նախ և առաջ կանչուեցաւ Երիզացի ըէնչէր Տէրվիշ։ Այս մարդ, գրեթէ դրաչքով ազատած էր չէնքին փլատակաց տակ անշնչանալու աղեռնէն։ Երբ կործանումը տեղի ունեցաւ, ինք՝ տաչեղ հաւաքելու համար չէնքին լայն պատուհաններէն մէկուն մէջ ելած էր, որով ազատած էր վաղահաս մահէ մը։ Սակայն չէնքին ահարկու փլուզումէն այն աստիճան վախցած էր որ, ինքզինքը կորսնցուցած լինելով, ժամ մը վերջը ոստիկանատան մէջ, հազիւ խելքը գլուխը եկած էր։ Կերեւայ թէ այս վախին ազդեցութիւնը դեռ կը մնար իւր վրայ։ վասն զի ա՛լ թողուցած էր չէնքերու մէջ գործաւորութիւնը և հիմայ նաւամատոյցները ճանապարհորդաց քեռները կրելով իւր ապրուստը կը ճարեր։

Վկայութիւնք.—Բէնչէր Տէրվիշ կարեւոր տեղեկութիւն մը չուներ սիւներուն կանգնման խնդրոյն վրայ։ միայն Թէտէաքիի շրջունակ չէնքին մէջ գտնուած ըլլալը, իսկ Մավրօգօրտաթոյի մերթ ընդ մերթ գալը և չէնքին վրայ իսկ եկած չըլլալը յայտնեց։

Փօլիս Մէհմէտ էֆէնտի։—Նախն։ հարցաքննութիւնը ինք տեղեկագրած էր, իւր գրով գրուածները հաստատեց։

Արսլան էֆէնտիի վկայութեան համար փաստաբան Սուպհի պէյ առարկեց թէ առանց երդման պէտք է զայն մտիկ ընել։ Դատարանը եւս այս մասին հաւանութիւն տուաւ։ քանի որ Արսլան էֆէնտի խնդրոյն մէջ շահակից էր։ Մ. Տ.

(Շարունակելի)

ԳԻՏԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

ՓՈՔՐ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ։—Անցեալ օր Արտաքին լրոց բաժնին մէջ գերմանացի համբաւաւոր երեկտրպէտ և երկրաչափ Էրնէսթ-Վէրնէրքօն Սիէմէնսի համեստութեան գովեստը կը գրուէր։ Այդ մարդը գիտութեան և արուեստին բաւական մեծակ ծառայութիւններ մատոյց, եւ կ'արժէ որ քանի մը բառով իւր կենսագրութիւնն ալ գրուի։ Այդ գիտունը 1813 դեկտեմբեր 13ին ծնած է Հանովերի մօտերը և 18 տարեկան՝ Լիւպէքի գիմնազիոնէն ընթացաւարտ կ'ելնէր և իւր կամաւոր՝ թընդանօթակրաց զօրաբանակին մէջ կ'արձանագրուէր և 1838ին ալ Պէրլինի թնդանօթակրաց մասնագիտական վարժարանին շրջանն աւարտելէ վերջ՝ նոյն զօրաբանակին մէջ սպայ կը լինէր։ Այն ատեն էլեկտրական կիրառութիւնք դեռ նոր կը սկսէին, երիտասարդ սպան մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ անոնց և մանաւանդ կարուանաձուլման և 1841ին իւր առաջին մենաշնորհը կը ստանար ի Բրուսիա կայուանական ոսկեզծման եւ արծաթազծման համար։ Իւր Վիլիէմ եղբայրն ալ Լոնտոն հաստատուելով Բրուսիոյ մէջ Վէրնէրի ստացած բոլոր յաջողութիւններն հոն ալ ունեցաւ։ Ասոր հետ մէկտեղ գինուորական ասպարէզը դեռ չէր ձգած։ 1844ին Թագնանօթարանի վերատեսուչ եղաւ, 1847ին Էլեկտրական հեռագիրը Բրուսիոյ մէջ ընդունելու համար կազմուած յանձնաժողովոյ անդամակցեցաւ։ 1848ին Ֆիէլ նաւահանգիստը Դանիացւոց յարձակումներէն պաշտպանելու կոչուեցաւ, հոն իւր քեռայրին Հիլի բրօֆէսէօրին հետ Թօրբիին եւ ընդհանուր Թելերուն գիւտը կ'ընէր։ Միևնոյն տարին էքզերֆօրտ նաւահանգստին ամրոցները չինեց, որք վերջէն այնչափ համբաւաւոր եղան։ Յետոյ Պերլին և Ֆրանքֆօրթ-իւր-լը-Մայն քաղաքներուն միջեւ Գերմանիոյ առաջին հեռագրական գիծը հաստատեց։

Չինուորական ասպարէզը թողլով, Հալաբէ մերենագէտին հետ հեռագրական թելերու մեծ գործարան մը հիմնեց։ Իւր Վիլիէմ, Ալեքսանդր և Փրէտերիք եղբայրներն ի Լոնտոն, Շարլ եղբայրն ի Բեթերսպուրկ և Վալթըր եղբայրն ալ ի Տփղիս զրկելով հեռագրական թելերու զետեղման պարապեցաւ։ Իւր հիմնած գիծերը բաղմաթիւ և կարեւոր են։ հնդեւրոպական հեռագրական երկարաձիգ գիծը որ 2750 փարսախ երկայնութիւն ունի, իւր գործն է։ Նոյնպէս Վուլվիչի Սիէմէնս և Ընկ. գործարանին մէջ չինուած «Ֆարատէյ» մասնագիտական շոգենաւը 21,000 փարսախ երկայնութեամբ ընդհանուր հեռագրաթել ձգած է։

Վերնէր Ֆօն Սիէմէնս ոչ միայն արուեստական՝ այլ զուտ գիտական գիւտեր ու աշխատութիւններ ալ ունեցած է։ Ընդհանրայ հեռագրագիտութիւնն խզման կէտը գտնելու համար տեսութիւններ հաստատեց։ Երկտրաչարժներուն կատարելագործման ալ մեծապէս նպաստեց։

Հակառակ իւր հանճարութեան, Վերնէր Ֆօն Սիէմէնս 1874 ին Պերլինի Գիտական Աբքայական Ակադեմիայ անդամ, Պերլինի Համալսարանէն պատուական Տոքթ. Արժանեաց Բրուսիական ատիճանին ապետ և Քաղաքային Երկրաչափաց կաճառին 16 պատուական անդամոց մին եղած էր։ 1889 ին էնգիլէնցան անբաժան ընկեր ներկայացաւ Սիէմէնսի, որ այլ եւս չկրնալով մեծ գործերու ձեռնարկել, իւր ինքնագիր կենսագրութիւնը գրելու կը զբաղէր, բայց անցեալ դեկտեմբեր 6 ին էնգիլէնցան ձանձրացաւ այլեւս տոկուն ծերունւոյ մը ընկերութենէն և իւր «վէթօն» տուաւ։

ՍՐՏԻՆ ԲԱԲԱԽՈՒՄՆԵՐԸ։—Սրտին բաբախումներն ալ օրուան խնդիր էին, գէթ անցեալ չաբթուան պարահանդէսներուն մէջ. «տօմինօ»ներուն տակ որչա՞փ բաբախեցին արդեօք սրտերը։ Ուստի պէտք ի վիճակագիր մը արտին համար։ Ընդհանրապէս սիրտը 15 հարիւրդամէթր տրամագիծ ունի։ վայրկեանը 70 անգամ կը բաբախէ, այսինքն ժամը 4200 անգամ և տարին 35 միլիոն 792 հազար անգամ։ Մարդուս արեան միջին ծանրութիւնը 15 քիլօ ըլլալով, իւրաքանչիւր բաբախում 44 կրամ արիւն կը տեղափոխէ, այսինքն ժամը 5850 քիլօ, որով մեր ամբողջ արիւնը 3 վայրկենի մէջ մեր սրտէն կ'անցնի։

Վ. Գ.

ԱՅՐԻՆ

(ԵՐԿՎԱՅՐԿԵՆԱՎԷՊ)

Վիրջապէս ամուսնացած էին։
Տարի մը ապրեցան կտուց կտուցի մէջ։
Քօխ չի կրցաւ բժշկել Արամը։
Ամէն առաւօտ կերթար ծնրադրել իր սիրելւոյն շիրմին վրայ։
Օր մը, կէս օրին վերջը գնաց հոն։
Ուրիշ կին մը կ'ազօթէր միւսոյն քարին վրայ։
Իր ամուսնոյն նախկին տարփուհին էր։
Մէյ մ'ալ սոր չի դրաւ գերեզմանատան մէջ։

Ց. ԱԼՓԻԱՐ

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՐ

Մօլիէռ հիւանդ անկողնոյ կը ծառայէր։ իր բարեկամներէն մին անոր բժիշկ մը կը զրկէ։ ծառան տիրոջը կ'իմացնէ բժիշկին այցելութիւնը։

—Ըսէ իրեն թէ, կը պատասխանէ Մօլիէռ, հիւանդ եմ և մարդ չեմ ընդունիր։

* * *

Փոքրիկ տղայ մը թուղթակ մը գգուել կ'ուզէր։

—Մի՛ դպչիր, տղա, ըսաւ անոր կին մը, ձեռքդ կը խածնէ։

—Ինչո՞ւ համար։

—Որովհետեւ քեզ չը ճանչեր։

—Ա՜հ, ըսէք իրեն թէ անունս Եդուարդ է։

* * *

—Վերջապէս, երկու բարեկամներդ ո՞րը կը նախընտրես։

—Երբ մէկուն հետ ըլլամ, միւսը աւելի կը սիրեմ։

* * *

Նոր հարստացած մէկը, իւր բարեկամներէ մէկուն հետ կը խօսակցէր։

—Ես, սիրելիս, ինքզինքս կը ճանչնամ, խելացի եմ՝ բայց յանձնապատաս։

Բարեկամը։

—Այո՛, եթէ վերցնէք «խելացի» բառը, ես ալ բոլորովին ձեր կարծիքէն եմ։

ՕՈՒՇՔ

Աժէն սէր որ նոր կ'սկսի, նմանողութեան և յայտնութեան հաճոյք մը և առաւօտեան անուշաբոյր զովութիւն մը ունի։

—Բունն ալ՝ խելքին նման՝ զինք փնտռողին խոյս կուտայ։

—Երբէք հաբաւն ինքնին չի գար, պէտք է անոր արժանանալ և սպասել։

—Զղջալ անձինք դէշ գաղտներ են։ իրենց տպաւորութիւնները շատ ազդեցութիւն կ'ընեն իրենց վճռոյն վրայ։

—Խնայասէրը՝ մարդոց ամենէն հարուստն է, ինչպէս ագահը ամենէն աղքատը։

—Անսայդ երջանկութիւնը աւելի անգութ է, քան անսայդ դժբախտութիւնը։

—Ամուսնութիւն մը երբ փոխադարձ վստահութեան վրայ հիմնեալ չէ, ծանր շղթայ մ'է որոյ խզումը չի կրնար ուշանալ։

Տ. Զ.

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԱՇՆԱԿԻ

Հիմնեալ 1889 ին

Ե. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ 10, Բասած Խրխթաքի

Նոյն Բասածին մէջի մթերանոցը կը կրէ թիւ 6

Վաճառում և գնում, փոխանակութիւն և վարձում, դաշնակաշարադրում և նորոգում, գաւառաց կողմէ յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Դաշնակներ, Փարիզի ամենալաւ գործարաններէն, այնպիսի գիներով որ ամէն մրցում կը ջրէ։ Սրահի քանոնաւոր դաշնակներ, կրկին ջահերով, երկաթէ շրջանակով, ուղղահայեաց լարերով, փղոսկրէ ստեղնաքանով, Ֆրանսական պատրաստութիւն Գլէն վաճառատան, տաս տարուան համար նորոգութեան պէտք չունենալու երաշխաւորութեամբ, 30 օսմ. ոսկւոյ, սիրուն ամառանոց մը և չորս պատուանդաններով։ (Գլէն վաճառատունը մինչեւ ցարդ քսան ոսկեայ և արծաթեայ չքաղաքամ և պատուոյ հինգ փիլիսոփայական ընդունած է)։ Համակ ոսկեզօծ դաշնակ մը ուղղահայեաց ագեւոր(հնութիւն)—Սրահի դաշնակներ՝ ոսկեզօծ և արծաթազօծ նկարներով (Բլէն)։ Երեք օրթավով դաշնակներ, նուէրի համար։—Ինքնանուագ դաշնակներ։—Բոտոն՝ (այսինքն ոտքով նուագելու դաշնակներ)։—Տէպէն՝ (ձեռքով նուագելու դաշնակներ։ Ցիչեալ դաշնակները գարշ դաշնակաց պէս ձեռքով ևս կը նուագուին։ Պուլ դաշնակներ բոլորովին պղաղի վրայ ոսկեզօծ արոյրէ ծաղիկներով։—Երգիոնք Ամերիկեան։—Նօթա դարձնելիք կատարելագործեալ գրակալներ, (tourne-feuillets)։ Ինքնաշարժ գրակալներ։—Մետաքսեայ գրակալներ։—ամէն տեսակ մէկ կամ երկու երեսով փայտէ կամ երկաթէ ոսկեզօծ կամ սեւաներկ գրակալներ։ Սիմոռակներ և թիկնաթոռ աթոռակներ զանազան գիներով, երաժշտութեան պարզ գրութեամբ էթիւդներ։—Պարզ և հնչական չափահարներ։—Երաժշտակներ, պատուանդաններ, նոր տեսակ դաշնակի ճրագներ, մետաքսանկար ծածկոյթներ դաշնակի վրայի և տեղնարանի համար։ սիրուն առարկաներ դաշնակներու վրայ հաստատելու համար եւն։ եւն։ դաշնակի ամէն տեսակ պիտոյքներ և մանր նիթեր։ մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառմամբ։ Ցիչեալ դաշնակի վերաբերեալ գործիքներն Փարիզի ամենէն համբաւաւոր Միւլլերի վաճառատան մէջ պատրաստուած են։

Դաշնակները յանձնարարութեամբ, աւելի ժան գնով քան այն դաշնակներ զորս յանձնակատարք բերել կուտան։ 329

Միջակ) ընդդէմ պնդութեան։—Վիշիի լուծիչ փոշի։

ՆՈՐԱՀՆԱՐ

ՊՏՈՒՏԱԿԱՒՈՐ ԾԽԱՓԱՑՏ

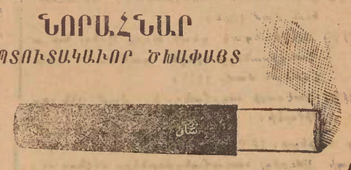

Հանրային չինութեանց Նախարարութիւնն արտօնեալ վերոյիշեալ ծխափայտը, որ ծխելու ատեն (ղՅՇԷ) անթթնիկութիւնն ազդեցութիւնէն ազատ կը պահէ, հազարուն առաջքը կ'առնէ, ի մի բան՝ առողջապահական տեսակէտով խիստ օգտակար է ծխողներու համար, կը ծխուի միայն հնարիւն, Քէհրի պարճի Նշան ազա Աշճեանի խանութը, Մերճեան չարչրի պուլուր Կիւմիւշեան խանին սակը եւ Ղալաթիա Մ. Աբէտի եւ Լէֆքիի դեղատանը։ Գին 5 զրշ։ 447 3—5

ԱՂԱՌԻՒ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ ԴԻՐԵՐՈՒ

ՊԱՅՄԱՆԷ ՎԱՃԱՌՄԱՆ

Դիրքերը կը տրուի Փարիզի գնով

100 ֆրանքի և ասկից պակաս ամէն յանձնարարութեան համար վճարումը պիտի ըլլայ ամսական

ՀԻՆԳ ԹՐԱՆՔ

Փոխադրութեան ծախքը գնորդն վրայ է։ Մեզ հետ յարաբերութիւն չունեցող անձերէն կը խնդրուի որ եթերախօսութիւն մը տան անշուշտ վրայ։

Ա. Տ. ԶՈՒՀԱՆԵԱՆ

Գալաթիա, 10, Խաւիար խան, Գալաթիա 10,
331 27—48

5

«Անտալուդիան» շոգենաւը, նաւապետ Էլելանտ, այս առաւօտ հասաւ Լիվերբուլէն։

Է. Տ. ԼԱՅՈՆԴԷՆ

Գալաթիոյ Անտալուդիան շոգ. ընկ.

ԻԼԱՆ

Շիրբէթի Խայրիէ վաքարարընդն իմբաի սէյր ու հարէքէթլերինէ տայիր օլան վարագաի իլանիյէ հիւբիւ կէլէճէք 309 սէնէսի մարտն 7 ինի բազար կիւնիւ ագշամա գատար ճարի օլաճագ տրը։

Իչիւռ չուպաթքն 16 ընճը սալը կիւնինտէն ինթիպարէն ենէնմահալլի, Պէյդզ, Պէպէք, Վանիքէոյ, Գանտիլի, Իսկիւտար իսկէյէլերինտէն սապահլայրն հարէքէթ իսէն իլք վաքարար վազիլարընտան եարմըշար սաաթ էվվել, վէ քէօրբիւտէն իւսկիւտարա օլան վաքարընն տտիսի սաաթ իքիսէ չարեէք գալարագ հարէքէթ իտէճէքլերի Շիրբէթի Խայրիէ թարաքընտան իլան օլուռնուր։ 3—5

ԻԼԱՆ ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍԿԷՐԻՈՒ

Կէօմիք վէ տօն վէ ասթարլըգ ամէրիկան թոր 25,000, կիւվէգ եուն զայթան արշունը ճէտիա 300,000, էլվան մագարա իրլիկի ատէա 100,000, պէեաղ մատամրօլ արշունը ճէտիա 20,000, իւվինուզ պէկի արշունը ճէտիա 4000, սրգ գանտվաշօ արշունը ճէտիա 75,000, տիւզ սարը քէպիր տիւյմէ ատէա 1000, տիւզ սաղիր սարը տիւյմէ ատէա 15,000, քէպիր թէլ գօրչա չիթի 40,000, սաղիր գօրչա չիթի 120,000, թէնէքէ բուլ ատէա 300,000, մատէն թօգատէա 15,000, նուէմբրօլը տիւյմէ ատէա 100,000, այեալարը քէպիր տիւյմէ ատէա 400,000, սաղիր գատարա ատէա 5000, այեր տրզը սաղիր տիւյմէ 10,000, եասը սիեաղ գալըն գիթան արշունը ճէտիա 120,000, թօր ատամէթլի քէպիր տիւյմէ ատէա 200,000։

Նիզամիեէ էլվիսէ անպարը իչուն միապտէա օլունմագ իւզրէ մէվզի միանգատատա գօնուան պատատէ մուրագամ էլմըգտատ 18 գէէմ էշեանրն իթիսընա թալիսլ օլանը։ բրնը տիրնը գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազիմաթը ուսուցիչ տայիրէ։ ինէ կէլմէլերը իլան օլունուր։ Նօ. 32 1—3

Գալաթա գուլէսի իթթիսալինէ վագը գարազօլանէ արասը պէտալը իճարը չէհրիսի 300 զրուշտատ թալիպի էօհսալ սինատ օլու

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՆ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՐԱՄ 10,695,969
ՀԱՍՈՒՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,650,872

ՆՈՐԹՀԻՐԼԱՆԴԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՐԱՄ 4,056,9[illegible]0
ՀԱՍՈՒՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,866

Ընկերութիւնքս Պոյսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներու ապահովագրողաց կրնան վստահաբար ընտրեալ ցնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, մինչև հրդեհին ճարտարն համար մինչև ցարդ տուած գումարն 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 ա. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ, Գործակալ։ Ներքին Ընկերութեան

COMP. RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՇԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաքն ուան Երթեւեկութիւնք

Հ. 15 27 Օտէսայի ուղղութեամբ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։
Դ. 16 28 Աէքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանգակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պէրլեզի ճամբով
Հ. 17 29 Սեվաստոպոլի ուղղութեամբ, առ առաւօտեան ժամ 10ին։
Դ. 17/29 Սուրհանգակ դեպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաշտօնական առաւօտեան ժամը 11ին։
Հ. 18/30 Օտէսայի ուղղութեամբ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Փետր. 16/98. Երեքշաբթի օրը կ'սկսին դեպի Պուրսայ նաւահանգիստները մեկնող տարբերք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիքալի Պէյլրպէյ, Խաֆա, և Բոր-Ալիյա գացող շոգենաւերն։ 2

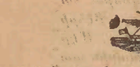

ԱՒԱՆԴԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ
Երթեւեկ Ամիլիոյ, Կ. Պոլսոյ և Օրտեսայի միջև

ԹՈՄԱՍԻԱՆԻ ՈՒՂԻՒԸՆՈՒԹԻՒՆ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպսնս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բայերոն	3200
Անգելիս	3000	Կալիլէօ	5500	Ռանտեր	1700
Աբուլիս	5500	Կիրտնս	2200	Բլանչ	1500
Արկս	2300	Կոզս	1600	Բոլս	1000
Արիոսդս	2000	Կրօանս	2200	Բուլիդս	2800
Սատնս	3000	Հիրս	2000	Իսաթիս	4400
Օրօսինս	2200	Հիսալկ	3800	Իմիալդս	3200
Քրանս	2000	Հինուս	7000	Իսլս	3000
Աշինալ	8800	Հուանդէ	1300	Իսանս	3500
Գելյոս	2600	Ամալկ	5000	Իսալբիս	3500
Գալիլեոս	2500	Ձիլնս	2300	Պալերնս	4000
Գանէս	2100	Ջելոս	2000	Ռանգիանս	8200
Գաբս	2000	Ջալբինս	4200	Սաբինս	2000
Գոմս	2700	Ջոնս	2200	Սիլվիս	2000
Զիբակս	5000	Լէս	2000	Տրինոս	4300
Գլիս	3500	Լէգանիս	4500	Թ. Ալբերտ	3000
Գալլարատս	3400	Լիսիրնս	3000	Թանլոս	1200
Տիգս	2500	Մարտ	1500	Թրիթոս	2800
Տօմնս	2500	Մարգնս	4300	Թորբնս	900
Տուրս	4800	Մարգելլս	6500	Ուրանս	5000
Տրաբս	2100	Միլս	2000	Վալերանս	5000
Իսպանս	2600	Մուրնս	3100	Ելեսս	3600
Իսրարատս	3000	Նիլս	2000	Զեկրտա	1000
Իլէքթրս	3200	Օրլանս	3000	Տիթոնիս	200
Ջանս	2600	Օթելլս	5000	Գրմնգ	200
Խալբան	800	Ոգրանս	4500	Ջէրս	140
Ֆիս	700	Ոգրս	2000	Բոգրթս	120
Լիգիրլի Մոնարք					8000
Բիթտրլի Մոնարք					8000
Լէգիոն Մոնարք					8100

«Տաւրոս» շոգենաւը, նաւապետ Զէմպլրը, ընդհ. վանառքով Հալլէն և Նիւքասլէն աստ կ'ապասուի մարտ 9ին։

Ուղեւորներու համար տեղի ունենալու կ'ընթայցուս

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՅՈ
Գրասենեակ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միսէք
293 Խան, Ղալաթիա

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ս. ՇԹԱՑՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ

Մաղթոց, Տղայոց, Կանանց, Օգնութեան և Խուրձի աղջկանց համար

Քարաքէօյի հրապարակը, թիւ 20, մեծ վաճառական Պորսալի և Եէնի Ճամի փողոց, թիւ 8, Թիւնէլլի մօտ։ Աշնան եւ ձմրան եղանակներուն համար մեծաքանակ հանդերձներ բերուած են ՄԱՐԴՈՑ, ՄԱՆՉԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՑՈՑ ՀԱՄԱՐ

Վերջին նորելուկի ձեւերուն այնքան ճոխ և բազմազան մէկ ընտրութեամբ որ սքանչացում պիտի առթէ որչափ ընտիր ճաշակի, տեսակի և դիմացկունութեան նոր հանդերձներ։ գնոց գերագոյն ժամանութեանն կողմէ։

Կանանց, օրիորդաց և փոքր աղջկանց զգեստներու ՄԱՆՈՒԱՒՈՐ ՃԻՒՂԵՐ որք կը պարունակեն մեծաքանակ մանթներ, բաճկոններ, բելբիններ (ժաքոնէզ) մետաքսեայ աստառով և առանց աստառի, սուգի զգեստներ, ուղեւորութեան մանթներ, անջրանցիկներ, երկար և կարճ վիզիթներ, թաւշապատ և մուշտակաւոր ժաքէթներ, մուշտակաւոր ռոթոնտներ, ինչպէս նաեւ մեծ մթերք օրիորդներու, փոքր աղջիկներու և մանուկներու համար, ամենաբարձր ճաշակով և փոյթութեամբ։

Գներնը ըստ մանրի կերպով համեստ են 354

ՃՇՄԱՐԻՏ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ, ՊՍՏՐՍՍՏՈՒԱԾ ԵՍՏ ԴԵՂԱՑԵՐԵՒ, D. GUILLIÉ
Ի ՅԵՂԵՑ ՏՈՒԲՔՈՒ PAUL GAGE FILS, ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՂԱՑՈՒՈՒՆ
Միակ տեղն այս դեղին, 9, rue de Grenelle — St — Germain, à Paris
Ամենուրեք գտնուող նոր դեղերու յաջող կը բերեն իրենց յատուկ հիանգստացուցիչ ազդեցութիւնը։ Ամենեն աւելի զգայուն ստամոքսներուն համար։ Ոչ միայն հիմնական ուժեղացնող, այլ նոյնիսկ ախորժակ բերող։
Ի Թուրքիոյ, այդ հիանգստացուցիչներն հոն գլխաւորապէս ինչպէսի, լուարդի եւ ազգեաց բորբոքումներու դարմանման ալ՝ ցնդարիկի, նամանաւանդ եւ մանուանիներ, ինչպէս, եւ հնամաշային հոգեմաշուտի, կրծի եւ ռեմատիզմայ։
Այս ծանօթ դեղարարքին, որոնցմէ մանաւանդ հոգեկան Ներոպաթիները կը վարակին՝ միայն օգնութիւն տնուն ուրանալ, յանուն բանի տեղ չեն գտնիր եւ այս ոլորտի սարքուածքներն գոնէ՝ ... կ'նեցուցէ հիանգստացուցիչ։
Ճաշակը, որ ... ինչպէսն ալ ... ինչպէսի հոգեմաշուտի հոգեմաշուտ մեր եւ մինչ ... զարուցուցիչ զարուցուցիչներ, բարակաշնչոց կանգնեցնող դարուց կ'ելնեն եւ չեն կրնար վերամաքնարիլ ուշաւոր։ Հոգ. մարդասիրական ուղիներ կը զարմանան, սնամանի ... ինչպէսի հոգեմաշուտ ... ինչպէսի կը բանեցուցուն։ Ամենայն ... ինչպէսի ... ինչպէսի ... ինչպէսի